

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Zafer
Kalkınma Ajansı
Development Agency

**TR33 BÖLGESİ
COĞRAFI
İŞARETLİ
ÜRÜNLER
TİCARİLEŞME
YOL HARİTASI**

2021

ZAFER KALKINMA AJANSI

Cumhuriyet Mah. Öncü Sokak No:39

Merkez Kütahya 43020 Türkiye

Tel: +90 274 271 77 61

Faks: +90 274 271 77 63

E-Posta: info@zafer.gov.tr

İnternet Sitesi: www.zafer.gov.tr

Sayfa Sayısı: 32

TR33 BÖLGESİ COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLER TİCARİLEŞME YOL HARİTASI

Yayın Sahibi

Zafer Kalkınma Ajansı

Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kullanılmadan önce hak sahibinden 52. Maddeye uygun yazılı izin alınmadıkça, hiçbir şekilde ve yöntemle işlenmek, çoğaltılmak, çoğaltılmış nüshaları yayılmak, satılmak, kiralanmak, ödünç verilmek, temsil edilmek, sunulmak, telli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz. Hazırlamış olan çalışmanın tüm hakları Zafer Kalkınma Ajansı'na aittir. Zafer Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan işbu çalışmadan kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

**T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI**

Zafer
Kalkınma Ajansı
Development Agency

TR33 BÖLGESİ COĞRAFİ İŞARETLİ ÜRÜNLER TİCARİLEŞME YOL HARİTASI

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ	1
1. COĞRAFI İŞARET NEDİR?	3
1.1 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanununda Coğrafi İşaret	3
1.2 Coğrafi İşaretin Unsurları ve İşlevleri	4
1.2.1. Ürün Olma	4
1.2.2. Ayırt Edicilik	4
1.2.3. Coğrafi Sınır	4
1.2.4 Yöre Bağı	4
1.3 Coğrafi İşaret Başvurusu Yapabilecek Kurumlar	5
2. TÜRKİYEDE COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLER	6
3. TR33 BÖLGESİNDE COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLER	10
4. COĞRAFI İŞARETLERİN TİCARİ DEĞERİ VE TÜKETİCİ ALGISI	19
5. GÖRÜŞME NOTLARI	20
6. GZFT ANALİZİ	23
7. ÖNERİ FAALİYETLER	24

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu çalışma; ülke geneli ve TR33 Bölgesinde coğrafi işaretler ile ilgili mevcut durumu ortaya koymak, tescil edilmiş veyahut önümüzdeki dönemde tescil edilecek ürünlerden elde edilen gelir ve katma değer artırılmasını sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Coğrafi işaret, temel olarak benzerlerinden farklılaşmış ve bu farkı kaynaklandığı yöreye borçlu olan bir yöresel ürün adını ifade eder. Bu anlamda coğrafi işaret, belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri bakımından kökenin bulunduğu yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş bir ürünü gösteren işarettir. Coğrafi işaretler menşe adı ve mahreç işareti olarak ikiye ayrılmaktadır.

Coğrafi işaretlerin ticari, kültürel ve ekonomik olarak istenen değeri elde edebilmesi için ilgili unsurların tescil sürecinde tam olarak belirlenmesi ve tescil dokümanına işlenmesi gerekmektedir. Bu unsurlar;

1) Ürün olma 2) Ayırt edicilik 3) Coğrafi sınır 4) Yöre bağı olarak sıralanmaktadır.

Tescil edilmiş coğrafi işaretli ürünlerin yöreye ve ekonomiye birçok katkısı bulunmaktadır. Başlıca katkılar aşağıda verilmektedir:

- 1) Tescil edilmiş ürünler yerel üretimi ve kırsal kalkınmayı desteklemektedir.
- 2) Geleneksel bilgi ve kültürel değerlerin korunmasını sağlamaktadır.
- 3) Ürün taklitçiliğinin önüne geçmektedir.
- 4) Bölgenin tanıtımını sağlayarak turizmde bilinirliği artırmaktadır.

Ülkemizde coğrafi işaret tescil başvurusu yapabilecek kurumlar aşağıda verilmektedir:

a) Üretici grupları

b) Ürün veya ürünün kaynaklandığı coğrafi alanla ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları

c) Ürünle ilgili olarak kamu yararına çalışan veya üyelerinin ekonomik çıkarlarını korumaya yetkili dernekler, vakıflar ve kooperatifler

ç) Ürünün tek bir üreticisi varsa, bu durumu ispat etmesi şartıyla ilgili üretici.

2021 yılı Kasım ayı başı itibariyle ülke genelinde 932 adet coğrafi işaretli ürün bulunmakta olup bu sayı TR33 Bölgesi özelinde 58'dir. Ayrıca ülke genelinde 727 adet ürün için işlemler devam ederken bu sayı TR33 Bölgesi özelinde 55'tir.

TR33 Bölgesinde tescil sahibi kurumlara bakıldığında ilk sırada belediyeler, sonrasında ise oda ve borsalar gelmektedir. TR33 Bölgesinde üretici kooperatifi veyahut birliklere ait herhangi bir tescil bulunmamaktadır. Üretici birlikleri ile üreticilerin doğrudan temsil edildiği ve beraber hareket edebildikleri yapıların coğrafi işaret tescili alma konusunda Bölgede geride kalmış olmalarının coğrafi işaretli ürünlerin ticarileşmesi konusunda zorluk yarattığı değerlendirilmektedir.

Tüketicilerde son dönemde coğrafi işaretli ürünlere yönelik olumlu şekilde gelişen bir algı mevcut olup pazar gün geçtikçe büyümektedir. Yöresel Ürünler ve Coğrafi İşaretler Türkiye Araştırma Ağı (YÜCİTA) tarafından yayınlanan bir raporda 2018 itibariyle pazarın toplam yaklaşık değerinin 200 Milyar Amerikan Doları olduğunun tahmin edildiği belirtilmiştir.

İlgili değerlerin ticari olarak istenen getiriye sağlaması için coğrafi işaretli ürünleri üretecek veya pazarlayacak firmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bölgede 58 tescilli üründen yalnızca 17'si için kayıtlı firma bulunmakta olup bu durum coğrafi işaretli ürünlerden istenen katma değer sağlanamamasına yol açmaktadır.

Coğrafi işaretlerle ilgili başvuru-uygulama-ticarileşme aşamaları ile ilgili Bölge kurumlarıyla yapılan görüşmelerde öne çıkan hususlardan bazıları şunlardır:

- Coğrafi işaret tesciline yönelik illerdeki öncü kurumlar (ticaret ve sanayi odaları, ticaret borsaları, belediyeler vb.) oldukça isteklidirler. Ancak işareti kullanabilecek birçok firmanın konu ile ilgili farkındalığı düşüktür.
- Tescil sonrası satış fiyatı ve satış miktarındaki değişimi, ilgili ürünlerden sağlanan ekonomik getiriye ölçen çalışmalar yapılmamaktadır.
- Bazı coğrafi işaretli ürünlerde hammadde sıkıntısı nedeniyle üretim kısıtlı olmaktadır. Örneğin manda besiciliğinin son zamanlarda azalması nedeniyle Afyon Sucuğu, Afyon Pastırması gibi ürünlerin tescilli üretimi her zaman gerçekleştirilememektedir. Ayrıca zaman zaman kuzu eti gibi daha yüksek maliyetli malzeme kullanılan Salihli Odun Köfte'de de tüketiciler fiyat yüksekliğinden şikayet edebilmektedir.
- Bölgede üretilen bazı ürünler Bölge dışına gönderilmekte ve gönderilen ildeki tescillenmiş coğrafi işaretli ürün adı altında satılmaktadır. Manisa ili Akhisar ilçesinden Bursa ili Gemlik ilçesine satılan zeytin (Gemlik Zeytini olarak satılmaktadır) ve Kütahya İli Tavşanlı ilçesinden Çorum iline satılan leblebi (Çorum Leblebisi olarak satılmaktadır) iki örnek olarak verilebilir. Bu durum hem ekonomik açıdan hem de ürün ve ilin tanıtımına dönük zararlar doğurmaktadır.
- Tescil sahibi kurumların denetlemeye yönelik eğitim ve danışmanlıklara ihtiyaçları bulunmaktadır. Firmaların ise coğrafi işaretin hem değerleri koruma hem de ticarileşmesinden elde edebilecekleri kazançlara yönelik bilgilendirme ve farkındalık oluşturmaya yönelik etkinliklere ve eğitimlere ihtiyacı bulunmaktadır.

Ayrıca çalışma kapsamında görüşmelerden ve saha ziyaretlerinden elde edilen bilgi ve görüşler doğrultusunda bir eylem planı hazırlanmıştır. Eylem planı; FAO tarafından yayınlanan “İnsanları, Mekanları ve Ürünleri İlişkilendirmek” isimli yöresel ve coğrafi işaretli ürünlere (menşe bağlantılı ürünler) yönelik rehber kitabındaki doğurgan döngü (üreticiden tüketiciye, üretimden sürdürülebilirliğe bir yol haritası) esas alınarak sınıflandırılmıştır. İlgili döngüde dört başlık bulunmaktadır.

TANILAMA (Identification): Doğurgan döngüdeki hareket sürecindeki ilk adım; ürünün ve üretimde kullanılan yerel kaynakların açık bir şekilde tespit edilmesidir.

KAYITLAMA (Qualification): Kayıtlama aşaması, toplumun (tüketiciler, vatandaşlar, resmi kurumlar, değer zincirindeki diğer paydaşlar vb.) menşe bağlantılı ürüne verilen değeri tanıyacak konuma getirildiği süreçtir.

HAKEDİŞ (Remuneration): Hakediş aşaması; menşe bağlantılı ürünle bağlantılı hizmetler için toplumun üreticilere ödeme yaptığı mekanizmalara karşılık gelir.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK (Reproduction): Sürdürülebilirlik, menşe bağlantılı ürünleri üreten sistemin uzun vadeli devamlılığını sağlamak için kaynakların korunması, yenilenmesi ve geliştirilmesi anlamına gelir.

Eylem planında hem Ajans tarafından hayata geçirilecek faaliyetler hem de diğer kurum ve kuruluşların uygulamasında fayda sağlayacağı düşünülen öneri faaliyetlere yer verilmiştir. Çalışmanın ülkemiz ve Bölgemiz için faydalı olmasını dileriz.

T.C. Zafer Kalkınma Ajansı

1. COĞRAFI İŞARET NEDİR?

1.1 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanununda Coğrafi İşaret

10 Ocak 2017 tarihli ve 29944 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'na göre; **Coğrafi işaret**, temel olarak benzerlerinden farklılaşmış ve bu farkı kaynaklandığı yöreye borçlu olan bir yöresel ürün adını ifade eder. Bu anlamda coğrafi işaret, belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri bakımından kökenin bulunduğu yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş bir ürünü gösteren işarettir.¹ Yine aynı kanunda coğrafi işaretler menşe adı ve mahreç işareti olarak ikiye ayrılmaktadır.

Menşe Adı: Coğrafi sınırları belirlenmiş bir yöre, bölge veya istisnai durumlarda ülkeden kaynaklanan, tüm veya esas özelliklerini bu coğrafi alana özgü doğal ve beşerî unsurlardan alan, üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerin tümü bu coğrafi alanın sınırları içinde gerçekleşen ürünleri tanımlayan adlar menşe adıdır. **Menşe adları sadece ait oldukları coğrafi bölgede üretilirler.** Çünkü ürün, niteliklerini ancak ait olduğu yöre içinde üretildiği takdirde kazanabilir. Menşe adına Afyon Kaymağı ve Şaphane Vişnesi örnek gösterilebilir.

Mahreç İşareti: Coğrafi sınırları belirlenmiş bir yöre, bölge veya ülkeden kaynaklanan, belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri bakımından bu coğrafi alan ile özdeşleşen, üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinden en az biri belirlenmiş coğrafi alanın sınırları içinde yapılan ürünleri tanımlayan adlar mahreç işaretidir. **Mahreç işaretlerinin, ürünün özelliklerinden en az biri o yöreye ait olmakla birlikte, yöre dışında da üretilebilmesi söz konusudur.** Ürünün yöre ile bağı sadece ünü de olabilir. Mahreç işaretine Salihli Odun Köfte, Uşak Halısı örnek gösterilebilir.

Geleneksel Ürün Adı: **Menşe adı veya mahreç işareti kapsamına girmeyen** ve ilgili piyasada bir ürünü tarif etmek için **geleneksel olarak en az otuz yıl süreyle kullanıldığı kanıtlanan adlar** aşağıdaki şartlardan en az birini sağlaması halinde geleneksel ürün adı olarak tanımlanır:

- Geleneksel üretim veya işleme yöntemi yahut geleneksel bileşimden kaynaklanması.
- Geleneksel hammadde veya malzemeden üretilmiş olması.

Geleneksel ürün adına örnek olarak, baklava, lokum, hoşmerim, pastırma vb. ürünler verilebilir.

¹ 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu, Madde 33.

1.2 Coğrafi İşaretin Unsurları ve İşlevleri

Coğrafi işaretlerin ticari, kültürel ve ekonomik olarak istenen değeri elde edebilmesi için ilgili unsurların tescil sürecinde tam olarak belirlenmesi ve tescil dokümanına işlenmesi gerekmektedir. İlgili unsurlar ise kısaca şöyle sıralanabilir²:

1.2.1. Ürün Olma

Ürün özelliği taşımayan değerli varlıklar coğrafi işaret tesciline hak kazanamazlar. Ülkemizde gıda, tarım, el sanatları, maden ve sanayi ürünlerinden biri olması coğrafi işaret alması için yeterliken Avrupa Birliğinde gıda ürünleri, yüksek alkollü içecekler ve şaraplar olarak üç kategori bulunmaktadır. Avrupa Birliği yasalarına göre madenler, el sanatları ve sanayi ürünleri coğrafi işaret tescili alamamaktadır.

1.2.2. Ayırt Edicilik

Diğer önemli husus ayırt ediciliktir. Coğrafi işaret tescili alacak bir ürün, bir veya birkaç farklı hususta benzerlerinden ayrılmalıdır. İsimleri aynı olsa da ülkemizin birçok şehrinde üretilen tarhana farklı özellikler taşıması nedeniyle iyi bir örnek olarak gösterilebilir. Uşak ilinin iklim koşulları nedeniyle fermantasyonun daha düşük sıcaklıkta ve daha uzun sürede gerçekleşmesinden dolayı mayalanmayı sağlayan mikroorganizma çeşitliliğinin yüksek olması ve diğer yörelere kıyasla yoğun biber kullanımı,³ Uşak Tarhanasının ayırt edici özelliği olarak öne çıkmaktadır.

1.2.3. Coğrafi Sınır

Coğrafi işaretle coğrafi sınırların belirlenmesi önem taşımaktadır. Coğrafi sınır için en temel özellikler ilgili ürünün son halini aldığı yörenin iklimi, doğası ve kültürüdür. Bahsi geçen konuların ise idari sınırların (köy, ilçe, il vb.) dışına taşması da mümkündür. Bu nedenle idari sınırlar göz önüne alınsa da ürünün özelliklerine göre daha farklı ve net sınırlar çizmek de mümkündür.

Küçük bir örnek olarak Çay İlçesi Vişnesi verilebilir. Burada sınır, ilçedeki Deresine Kasabası ile Kadıköyü ile Çayıyazı köyleri olarak belirlenmiştir. Bu sınırlar belirlenirken ilçenin kuzeydoğusundaki Eber ve güney batısında bulunan Karamık Gölleri ile güneyinde bulunan Sultandağlarının mikroklima etkisi yaratması dikkate alınmıştır. Ayrıca Çay ilçesinde yetiştirilen vişnelerin boyutları diğer benzer vişne çeşitlerine kıyasla (montmorency) daha büyüktür.⁴

1.2.4 Yöre Bağı

Coğrafi işaretli ürünün ilgili yöreyle bağlantısının kuvvetli olması gerekmektedir. Yöre ile ilintili kültür, üretim şekli, toprak yapısı veyahut o yörede ilgili ürünün uzun senelerdir üretiminin yapılması yöre bağının bir örneğidir. Afyon Sucuğu için ustalığın Afyonkarahisar'da çıraklıktan itibaren özel bir çalışma sonrasında elde edilebilmesi, Afyonkarahisar'da yetişen manda etlerinin bu sucuğa özel bir tat katması yöre bağının güzel bir örneğidir.

² Demir, İ. (2020). *Coğrafi İşaretlerin Sosyoekonomik Etkileri*. (Uzmanlık Tezi). TÜRK PATENT

³ Uşak Tarhanası Coğrafi İşaret Sicil Belgesi, 1 Haziran 2021 tarihinde <http://ci.turkpatent.gov.tr> adresinden erişildi.

⁴ Çay İlçesi Vişnesi Coğrafi İşaret Sicil Belgesi, 3 Haziran 2021 tarihinde <http://ci.turkpatent.gov.tr> adresinden erişildi.

Tablo 1 - Coğrafi İşaretin İşlevleri

Ürüne Yönelik İşlevler ⁵	Yöre ve Ekonomiye Yönelik İşlevleri
Ayırt Edicilik	Yerel Üretimi ve Kırsal Kalkınmayı Desteklemek
Üretim Metodunu Garanti Etmek	Geleneksel Bilgi ve Kültürel Değerleri Korumak
Kaliteyi Garanti Etmek	Ürün Taklitçiliği İle Mücadele Etmek
Pazarlama Aracı Olmak	Bölgenin Tanıtımı ile Turizme Katkıda Bulunmak

1.3 Coğrafi İşaret Başvurusu Yapabilecek Kurumlar

6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'na göre; coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı tescil başvurusunda bulunma hakkına sahip kurumlar şunlardır:

- Üretici grupları
- Ürün veya ürünün kaynaklandığı coğrafi alanla ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları
- Ürünle ilgili olarak kamu yararına çalışan veya üyelerinin ekonomik çıkarlarını korumaya yetkili dernekler, vakıflar ve kooperatifler
- Ürünün tek bir üreticisi varsa, bu durumu ispat etmesi şartıyla ilgili üretici.

Tablo 2- Tescil Sahibi Kurum Örnekleri

⁵ İloğlu, N. (2019). *Coğrafi İşaretler ve Koruma Kapsamı* [PDF belgesi]. 6 Temmuz 2021 tarihinde http://mtegm.meb.gov.tr/webmedya/turkpatent_09_2019/Co%C4%9Fraf%C4%B0C5%9Faretler%20ve%20Koruma%20Kapsam%C4%B1.pdf adresinden erişildi.

2. TÜRKİYEDE COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLER

05.11.2021 tarihi itibarıyla Türkiye genelinde 932 adet coğrafi işaretli ürün bulunmaktadır. Ayrıca 727 adet coğrafi işaret başvurusunun işlemlerine devam edilmektedir. ⁶

Tescil türlerine göre sıralama yapıldığında 624 adet (%67,2) mahreç işaretli ürün, 301 adet (%32,4) menşe adına sahip ürün ve 4 adet de geleneksel ürün (%0,4) bulunmaktadır. Bunların yanında Güney Kore ile imzalanan serbest ticaret anlaşması (STA) kapsamında Kore Kırmızı Ginsengi ile Kore Beyaz Ginsengi; Şili ile imzalanan serbest ticaret anlaşması (STA) kapsamında da Pisco Türkiye tarafından korunmakta olup tescil türleri sisteme işlenmemiştir.

Coğrafi işaretli ürünlerin tescil edildiği illere bakıldığında en fazla ve en az tescile sahip on il Tablo 3'te paylaşılmaktadır. Tabloda öne çıkan ilk husus, en fazla tescile sahip on ilden ikisinin (biri TR33 Bölgesi ili olmak üzere) gastronomi alanında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı üyeliği ile öne çıkan Gaziantep ve Afyonkarahisar olmasıdır. Diğer bir husus ise İstanbul gibi bir metropolün tescilli ürün sayısının oldukça düşük olmasıdır. Bu durum, ilin birçok farklı bölgeden göç alarak büyümesi ve değerlerin aslına uygun şekilde göç alınan ilde tescil edilmesiyle ilişkilendirilebilir.

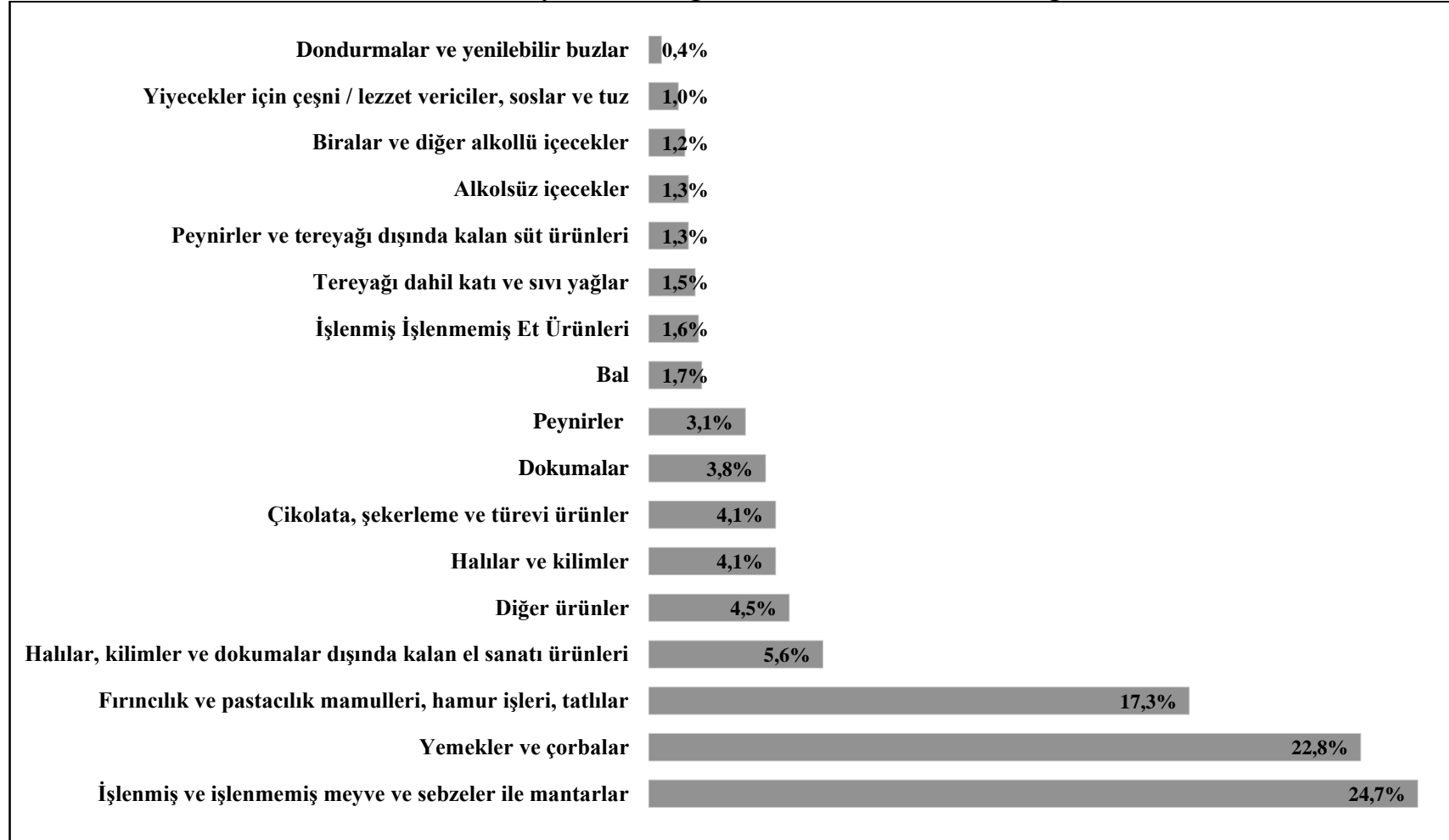
Tablo 3-Coğrafi İşaret Tescilinde İlk ve Son 10 İl

En Çok Tescile Sahip 10 İl		En Az Tescile Sahip 10 İl	
İl Adı	Tescil Sayısı	İl Adı	Tescil Sayısı
Gaziantep	70	Uşak	3
Konya	39	Yalova	3
Şanlıurfa	34	Batman	2
İzmir	30	İstanbul	2
Afyonkarahisar	29	Kırıkkale	2
Kastamonu	25	Kilis	2
Diyarbakır	23	Muş	2
Ankara	22	Şırnak	2
Aydın	22	Ağrı	1
Bolu	22	Karaman	1
İlk On İl Toplamı	316	Son On İl Toplamı	20

Türkiye genelinde tescilli coğrafi işaretli ürünlerin dağılımı incelendiğinde ilk sırada 229 adet (%24,7) ile **“işlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar”** gelmektedir. Sonrasında sırasıyla 212 adet (%22,8) ile **“yemekler ve çorbalar”** ve 161 adet ile (%17,3) **“fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar”** gelmektedir. En az tescile sahip ürünler ise sırasıyla 4 adet (%0,4) ile **“dondurmalar ve yenilebilir buzlar”**, 9 adet (%1,0) ile **“yiyecekler için çeşni / lezzet vericiler, soslar ve tuz”** ve 11 adet (%1,2) ile **“biralalar ve diğer alkollü içecekler”** olmuştur. Detaylı bilgi Grafik 1’de verilmektedir.

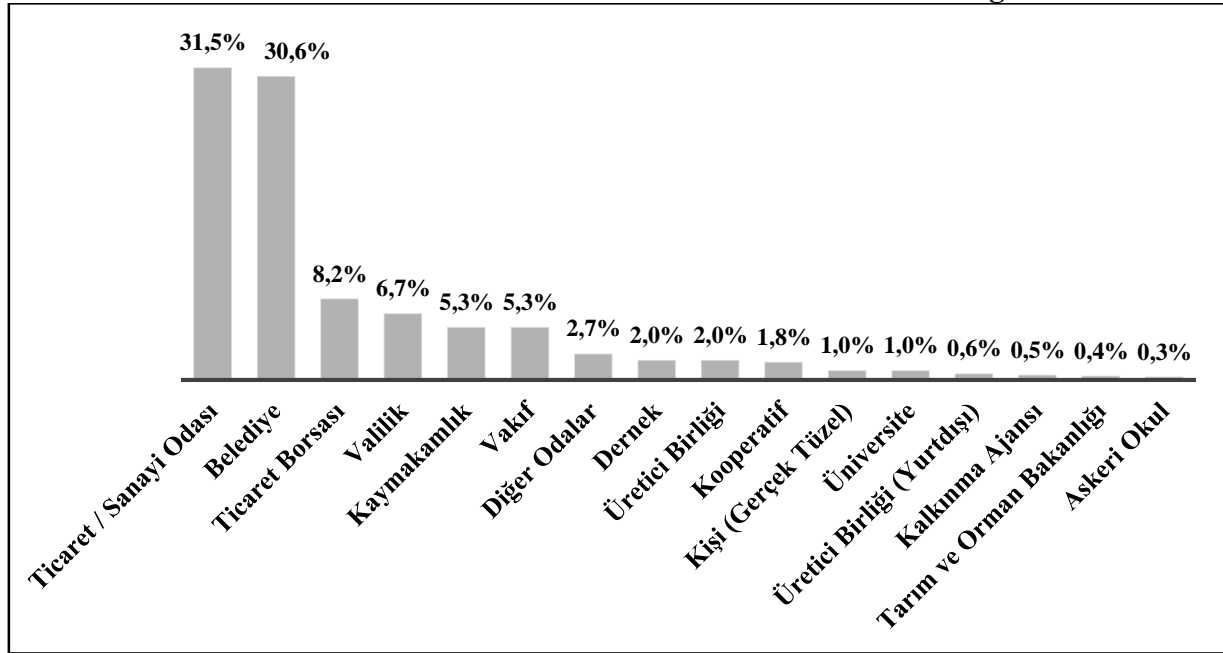
⁶ 5 Kasım 2021 tarihinde <https://ci.turkpatent.gov.tr/veri-tabani> adresinden erişildi.

Grafik 1 - Türkiye Geneli Coğrafi İşaretili Ürün Çeşitleri Dağılımı

Türkiye genelinde coğrafi işaretli ürünlerin tescil sahiplerine bakıldığında ilk sırada 296 adet ile ticaret ve sanayi odaları gelmektedir. Ardından sırayla 288 adet tescil ile belediyeler, 77 adet tescil ile de ticaret borsaları gelmektedir. Üreticilerin öncelikli temsil edildiği birlikler ve kooperatiflerin sırasıyla yalnızca 19 ve 17 adet tescilli ürüne sahip olması (yurtdışı üretici birlikleri hesaplamaya dahil edilmemiştir) coğrafi işaret ile üreticiler arasında istenen bağın kurulamadığını göstermektedir. Tescil sahiplerinin oransal dağılımı Grafik 2’de paylaşılmaktadır.

Grafik 2 - Ülke Geneli Tescil Sahibi Kurumların Oransal Dağılımı

Ülkemizde tescil edilmiş coğrafi işaretli ürünlerin aynı zamanda Avrupa Birliğinde de tescil edilme imkanı bulunmaktadır. Avrupa Birliğinde coğrafi işaretler üçe ayrılmaktadır.

Menşe Adı (PDO): Belirli bir yer, bölge veya (bazı istisnai durumlarda) ülkeye has bir ürünü tanımlayan isimlerdir. Söz konusu ürünün kalitesi veya karakteristik özellikleri, esas olarak veya münhasıran belli bir coğrafi çevrenin doğal ve beşeri faktörlerine bağlıdır. Menşe Adı başvurusunda bulunan üreticiler, ürün özellikleri ve ilgili bölgenin coğrafi özellikleri (örn. toprak, güneş ışığı yoğunluğu ve coğrafi bölgeye özgü mikro iklim) arasında çok yakın bir ilişki olduğunu açıkça ortaya koymalıdır.

Mahreç İşareti (PGI): Belirli bir bölge, alan veya (bazı istisnai durumlarda) tüm ülkeden kaynaklanan tarım ve gıda ürünlerini tanımlamak için kullanılan isimlerdir. Ürünün; belirli bir coğrafi kökenden kaynaklanan özel bir kalitesi, ünü, tanınırlığı veya başka özellikleri olması gerekir. Üretim, işleme veya hazırlık işlemleri, ilgili bölgede gerçekleştiriliyor olmalıdır.

Geleneksel Özellikli Ürünler (TSG): Belirli bir ürünü veya gıda ürününü tanımlayan bir adın Geleneksel Özellikli Ürün olarak tescil edilebilmesi için söz konusu adla ilişkilendirilen ürünün, geleneksel uygulamalara dayalı bir üretim, işleme şekline veya bileşime sahip olması ya da geleneksel olarak kullanılan ham madde veya içeriklerden üretilmesi gerekir.

Bir ürünün adının Geleneksel Özellikli Ürün olarak tescil edilebilmesi için söz konusu adın, geleneksel olarak o ürüne atfen kullanılmakta olması veya o ürünün geleneksel karakterini ya da spesifik karakterini tanımlıyor olması gerekir.

Ülkemizde 08.11.2021 tarihi itibarıyla *Aydın İnciri, Aydın Kestanesi, Malatya Kayısı, Antep Baklavası, Milas Zeytinyağı, Bayramiç Beyazı ve Taşköprü Sarımsağı* olmak üzere AB nezdinde yedi coğrafi işaret tescilli almış ürün bulunmakla beraber ayrıca iki tanesi TR33 Bölgesinden olmak üzere (Afyon Sucuğu ve Afyon Pastırması-13.08.2012 tarihli başvuru ile) toplam 25 adet süreci devam eden coğrafi işaret başvurusu bulunmaktadır.

Tablo 4-Avrupa Birliğinde Ülkemizden Başvurusu Bulunan Ülkeler

1	Afyon Pastırması	14	Gaziantep Menengiç Kahvesi
2	Afyon Sucuğu	15	Gemlik Zeytini
3	Antakya Künefesi	16	Giresun Tombul Fındığı
4	Antep Fıstık Ezmesi	17	İnegöl Köfte
5	Antep Lahmacunu	18	İpsala Pirinci
6	Antepfıstığı / Antep Fıstığı	19	Kayseri Mantısı
7	Araban Sarımsağı	20	Kayseri Pastırması
8	Aydın Memecik Zeytinyağı	21	Kayseri Sucuğu
9	Bursa Kestane Şekeri	22	Maraş Çöreği
10	Çağlayancerit Cevizi	23	Maraş Tarhanası
11	Edremit Körfezi Yeşil Çizik Zeytini	24	Milas Yağlı Zeytini
12	Edremit Zeytinyağı	25	Tonya Tereyağı
13	Erzurum Su Böreği		

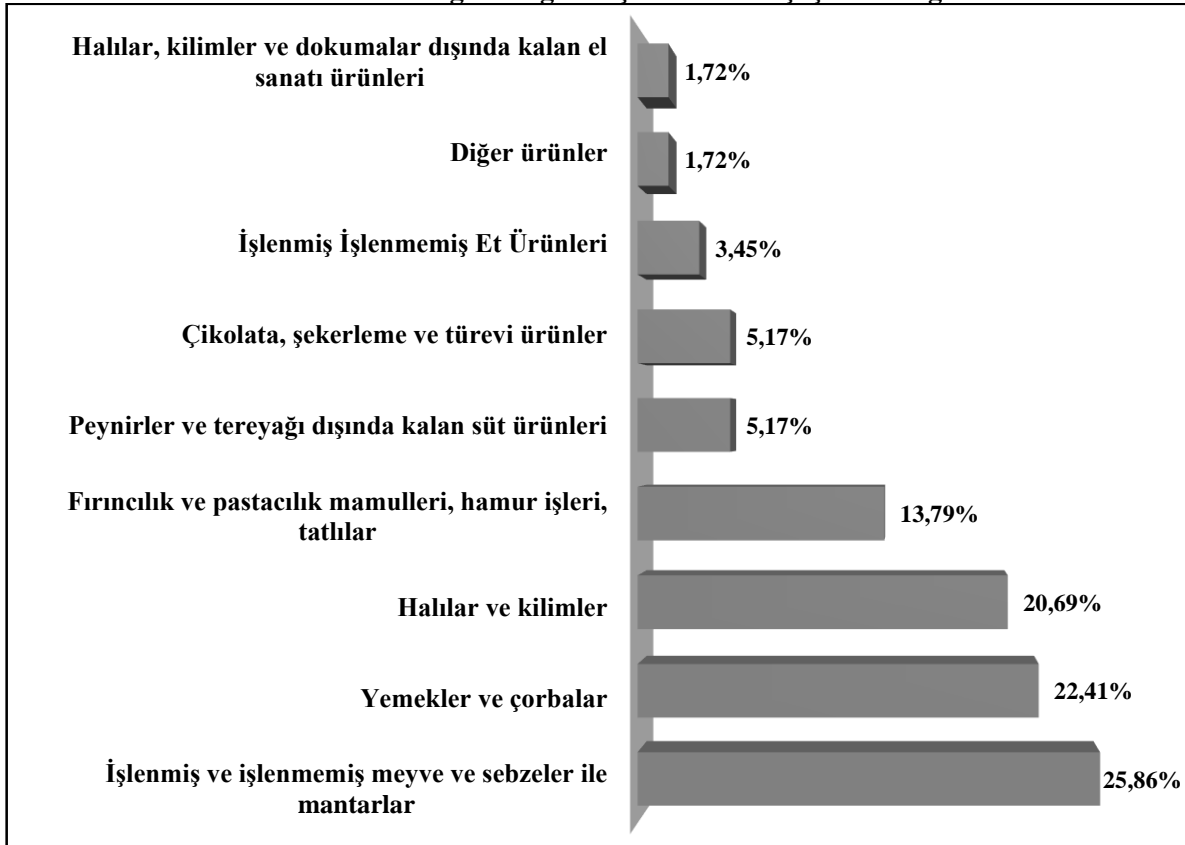
3. TR33 BÖLGESİNDE COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLER

05.11.2021 tarihi itibarıyla TR33 Bölgesi'nde Afyonkarahisar ilinden 29, Kütahya ilinden 10, Manisa ilinden 16 ve Uşak ilinden 3 olmak üzere toplam 58 coğrafi işaretli ürün bulunmaktadır. Ayrıntılı bilgi Tablo 5'te verilmektedir. Ayrıca TR33 Bölgesi illerinden başvurusu yapılmış olup coğrafi işaret tescili bekleyen ürünlere dair bilgiler (Afyonkarahisar 25, Kütahya 7 ve Manisa 15 ve Uşak 8 olmak üzere toplam 55 ürün) Tablo 6'da sunulmaktadır.

Coğrafi işaret tescilli ürün istatistiklerine bakıldığında 58 ürünün 41'inin (%81) mahreç işaretine sahip olduğu, 17 ürünün ise menşe adına sahip olduğu (%19) görülmektedir. Bu istatistik, 17 ürünün tamamen yöreye özgü olduğunu ve bu coğrafi sınırlardan elde edilen malzemeler dışında ilgili ürünlerin üretiminin yapılamayacağını göstermektedir.

Grafik 3'de sunulan veriler incelendiğinde ise TR33 Bölgesinde tescilli ürünlerin 15 tanesinin (yaklaşık %26) "İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar", 13 tanesinin "Yemekler ve çorbalar" kategorisinde olduğu (yaklaşık %22), sonrasında en fazla ürünün ise ile "Halılar ve kilimler" kategorisinde yer aldığı (12 adet, yaklaşık %21 oranlarında) görülmektedir. Diğer çeşitler oransal olarak yüksekte düşüğe doğru sıralanmıştır. Bu istatistikler, ülke genelinde benzerlik göstermektedir.

Grafik 3 - TR33 Bölgesi Coğrafi İşaretli Ürün Çeşitleri Dağılımı

Tablo 5- TR33 Bölgesi Coğrafi İşaretili Ürün Listesi (Tescilli Ürünler)

	Coğrafi İşaretin Adı	Tescil Tarihi	Çeşit	Türü	Tescil Sahibi
1	Pazırık El Halısı	14.11.1997	Halılar ve kilimler	Mahreç İşareti	Sandıklı Belediyesi
2	Süper İnce Kilim	14.11.1997	Halılar ve kilimler	Mahreç İşareti	Sandıklı Belediyesi
3	Türkmen El Halısı	14.11.1997	Halılar ve kilimler	Mahreç İşareti	Sandıklı Belediyesi
4	Bayat Türkmen Kilimi	05.02.2001	Halılar ve kilimler	Mahreç İşareti	Bayat Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
5	Afyon Pastırması	02.08.2005	İşlenmiş İşlenmemiş Et Ürünleri	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası
6	Afyon Sucuğu	02.08.2005	İşlenmiş İşlenmemiş Et Ürünleri	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası
7	Çay İlçesi Vişnesi	10.09.2007	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Çay Belediyesi
8	Afyon Kaymağı	10.07.2009	Peynirler ve tereyağı dışında kalan süt ürünleri	Menşe Adı	Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası
9	Afyon Mermeri	10.07.2009	Diğer ürünler	Menşe Adı	Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası
10	Afyonkarahisar Patatesli Ekmeği	30.07.2018	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Menşe Adı	Afyonkarahisar Belediyesi
11	Şuhut Keşkeği	11.12.2018	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Şuhut Belediyesi
12	Afyon Kaymaklı Ekmek Kadayıfı	11.12.2019	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
13	Dazkırı Halısı	16.12.2020	Halılar ve kilimler	Mahreç İşareti	Dazkırı Belediyesi
14	Sultandağı Gilli Kirazı	08.01.2021	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Sultandağı Kaymakamlığı
15	Sultandağı Kirazı	08.01.2021	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Sultandağı Kaymakamlığı
16	Emirdağ Güveci	19.01.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Emirdağ Belediyesi
17	Afyon Lokumu	25.01.2021	Çikolata, şekerleme ve türevi ürünler	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
18	Afyon İlibada Sarması	10.03.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
19	Afyonkarahisar Çullama Köfte	17.03.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
20	Afyon Ağzıaçığı	29.04.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
21	Afyon Bükmesi	29.04.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
22	Afyon Kebabı	29.04.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
23	Afyon Patlıcan Böreği	29.04.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
24	Afyon Velense Hamur Aşı	29.04.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
25	Emirdağ Kilimi	30.04.2021	Halılar ve kilimler	Mahreç İşareti	Emirdağ Belediyesi
26	Emirdağ Dolgulu Köftesi	26.05.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Emirdağ Belediyesi
27	Emirdağ Yumurtalı Pidesi	26.05.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Emirdağ Belediyesi
28	Afyon Manda Yoğurdu	27.07.2021	Peynirler ve tereyağı dışında kalan süt ürünleri	Menşe Adı	Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası
29	Emirdağ Koyun Yoğurdu	06.09.2021	Peynirler ve tereyağı dışında kalan süt ürünleri	Mahreç İşareti	Emirdağ Belediyesi

	Coğrafi İşaretin Adı	Tescil Tarihi	Çeşit	Türü	Tescil Sahibi
1	Simav El Halısı	14.11.1997	Halılar ve kilimler	Mahreç İşareti	Simav Belediyesi
2	Tavşanlı Leblebisi	06.09.2004	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Mahreç İşareti	Tavşanlı Ticaret ve Sanayi Odası
3	Kütahya Çinisi	30.01.2006	Halılar, kilimler ve dokumalar dışında kalan el sanatı ürünleri	Mahreç İşareti	Kütahya Çiniciler, Fotoğrafçılar ve El Sanatları Esnaf Odası
4	Şaphane Vişnesi	27.02.2020	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Kütahya Ticaret Borsası
5	Kütahya Köpük Helvası	20.11.2020	Çikolata, şekerleme ve türevi ürünler	Mahreç İşareti	Kütahya Ticaret Borsası
6	Kütahya Cimcik Aşı	11.12.2020	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Kütahya Ticaret Borsası
7	Paşa Helvası	05.01.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Kütahya Ticaret Borsası
8	Kütahya Kızılıklık Tarhanası	26.01.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Kütahya Ticaret Borsası
9	Kütahya Bitli Helva	03.02.2021	Çikolata, şekerleme ve türevi ürünler	Mahreç İşareti	Kütahya Ticaret Borsası
10	Kütahya Pazarlar Kirazı	28.06.2021	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Kütahya Ticaret Borsası
1	Gördes El Halısı	14.11.1997	Halılar ve kilimler	Mahreç İşareti	Gördes Belediyesi
2	Kula El Halısı	14.11.1997	Halılar ve kilimler	Mahreç İşareti	Kula Belediyesi
3	Yuntdağı El Halısı	14.11.1997	Halılar ve kilimler	Mahreç İşareti	Manisa Büyükşehir Belediyesi
4	Salihli Odun Köfte	20.08.2008	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Salihli Ticaret ve Sanayi Odası
5	Salihli Kirazı	03.09.2008	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Salihli Ticaret ve Sanayi Odası
6	Kırkağaç Kavunu	12.01.2009	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Kırkağaç Belediyesi
7	Akhisar Domat Zeytini	13.12.2012	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Akhisar Ticaret ve Sanayi Odası
8	Akhisar Uslu Zeytini	13.12.2012	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Akhisar Ticaret ve Sanayi Odası
9	Akhisar Köfte	09.01.2018	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Akhisar Ticaret ve Sanayi Odası
10	Manisa Mesir Macunu	21.03.2018	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Manisa'yı Mesir'i Tanıtma ve Turizm Derneği
11	Manisa Taban Simidi	07.05.2018	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Msd Koza Ticaret Ltd. Şti.
12	Manisa Sultani Çekirdeksiz Üzümü	18.02.2019	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Manisa Ticaret Borsası
13	Kula Leblebisi	21.06.2019	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Mahreç İşareti	Salihli Ticaret ve Sanayi Odası
14	Demirci Hünnabı	22.07.2020	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Demirci Ziraat Odası
15	Saruhanlı Çekirdeksiz Beyaz Üzümü	12.08.2021	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Saruhanlı Esnaf ve Sanatkarlar Odası
16	Alaşehir Asma Yaprağı	17.09.2021	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Mahreç İşareti	Alaşehir Ticaret ve Sanayi Odası
1	Eşme Yörük Kilimi	14.11.1997	Halılar ve kilimler	Mahreç İşareti	Eşme Belediyesi
2	Uşak Halısı	07.02.2012	Halılar ve kilimler	Mahreç İşareti	Uşak Ticaret ve Sanayi Odası
3	Uşak Tarhanası	21.03.2017	Yemekler ve çorbalar	Menşe Adı	Uşak İl Özel İdaresi

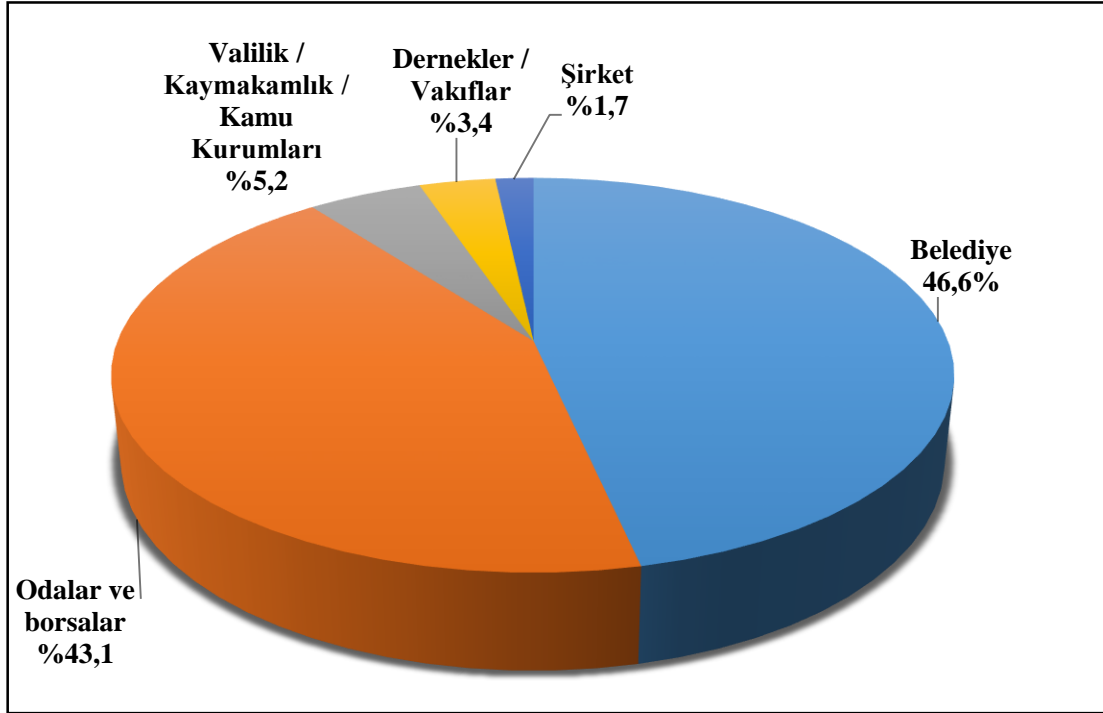
Tablo 6- TR33 Bölgesi Coğrafi İşaretleli Ürün Listesi (Başvurusu Yapılmış Ürünler)

	Coğrafi İşaretin Adı	Tescil Tarihi	Çeşit	Türü	Tescil Sahibi
1	Afyon Haşhaşı	10.01.2018	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Afyonkarahisar Belediyesi
2	Afyonkarahisar Göce Köftesi	09.06.2020	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
3	Sandıklı Alacaşı	11.03.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Sandıklı Belediyesi
4	Sandıklı Haşhaş Ezmesi	11.03.2021	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Mahreç İşareti	Sandıklı Belediyesi
5	Sandıklı Kapama Yemeği	11.03.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Sandıklı Belediyesi
6	Sandıklı Kürek Helvası	11.03.2021	Çikolata, şekerleme ve türevi ürünler	Mahreç İşareti	Sandıklı Belediyesi
7	Sandıklı Leblebisi	11.03.2021	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Mahreç İşareti	Sandıklı Belediyesi
8	Sandıklı Saç Eti	11.03.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Sandıklı Belediyesi
9	Afyon Palize Tatlısı	15.03.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Başvuru Sahibi Sistemde Gözükmemektedir
10	Afyon Dana Tandır	24.03.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Başvuru Sahibi Sistemde Gözükmemektedir
11	Afyon Tandır Çorbası	24.03.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Başvuru Sahibi Sistemde Gözükmemektedir
12	Sakala Çarpan Çorbası	24.03.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Başvuru Sahibi Sistemde Gözükmemektedir
13	Dinar Fadiş Bebek	07.04.2021	Halı, kilim ve dokumalar dışında kalan el sanatı ürünleri	Mahreç İşareti	Dinar Belediyesi
14	Dinar Taptama Köfte	07.04.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Dinar Belediyesi
15	Şuhut Kışlık Patatesi (Şuhut Patatesi)	06.05.2021	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Şuhut Belediyesi
16	Afyon Ak Pide – Tırnak Pidesi	19.06.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
17	Afyon Fırma-Hurma Baklava Tatlısı	19.06.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
18	Afyon Haşhaş Yağlı Mercimekli Pilav	19.06.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
19	Afyon Haşhaşlı Katmer	19.06.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
20	Afyon Haşhaşlı Övme	19.06.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
21	Afyon Nişan Kurabiyesi	19.06.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Belediyesi
22	Afyon Keçesi	16.07.2021	Dokumalar	Mahreç İşareti	Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası
23	Bolvadin Fırın Eti	09.08.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Bolvadin Ticaret ve Sanayi Odası
24	Bolvadin Kaymaklı Lokumu	09.08.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Bolvadin Ticaret ve Sanayi Odası
25	Bolvadin Mantısı	09.08.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Bolvadin Ticaret ve Sanayi Odası
1	Simav Kestanesi	14.01.2020	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Simav Ziraat Odası
2	Simav Eynal Domatesi	18.01.2021	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Kütahya Ticaret Borsası
3	Gediz Tarhanası	04.03.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Gediz Ticaret ve Sanayi Odası
4	Gediz Güveci	09.04.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Gediz Belediyesi
5	Kütahya Aslanapa Kaz Tiridi	16.04.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Kütahya Ticaret Borsası
6	Emet Pidesi	25.06.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Menşe Adı	Başvuru Sahibi Sistemde Gözükmemektedir
7	Tavşanlı Göveci	06.07.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Tavşanlı Belediyesi

	Coğrafi İşaretin Adı	Tescil Tarihi	Çeşit	Türü	Tescil Sahibi
1	Köprübaşı Çileği	28.07.2017	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Köprübaşı Belediyesi
2	Akhisar Domat Zeytinyağı	10.11.2017	Tereyağı dâhil katı ve sıvı yağlar	Menşe Adı	Akhisar Ticaret ve Sanayi Odası
3	Akhisar Uslu Zeytinyağı	10.11.2017	Tereyağı dâhil katı ve sıvı yağlar	Menşe Adı	Akhisar Ticaret ve Sanayi Odası
4	Kula Maden Suyu	25.08.2020	Alkolsüz içecekler	Menşe Adı	Kula Belediyesi
5	Alaşehir Ekmeği	11.04.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Alaşehir Ticaret ve Sanayi Odası
6	Alaşehir Kapaması	11.04.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Alaşehir Ticaret ve Sanayi Odası
7	Alaşehir Çekirdeksiz Üzümü	12.04.2021	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Alaşehir Ticaret ve Sanayi Odası
8	Emcelli Biberi	20.04.2021	İşlenmiş İşlenmemiş Et Ürünleri	Menşe Adı	Sarıgöl Kaymakamlığı
9	Kırkağaç Çakal Pideli Paça	26.05.2021	Yemekler ve çorbalar	Mahreç İşareti	Kırkağaç Kaymakamlığı
10	Çakal Pidesi	26.05.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Kırkağaç Kaymakamlığı
11	Demirci Kirazı	04.07.2021	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Demirci Ziraat Odası
12	Soma Helvası	30.07.2021	Çikolata, şekerleme ve türevi ürünler	Mahreç İşareti	Soma Kaymakamlığı
13	Soma Zeytinyağı	30.07.2021	Tereyağı dâhil katı ve sıvı yağlar	Mahreç İşareti	Soma Kaymakamlığı
14	Manisa Sultani Çekirdeksiz Üzümü Asma Yaprağı	03.08.2021	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Manisa İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
15	Büyükbelen Tekir Zeytini	21.10.2021	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar	Menşe Adı	Manisa Ticaret Borsası
1	Uşak Haşhaş Ezmesi	24.01.2021	Yiyecekler için çeşni/lezzet vericiler, soslar ve tuz	Mahreç İşareti	Uşak Ticaret ve Sanayi Odası
2	Uşak Baklavası	31.01.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Uşak Ticaret ve Sanayi Odası
3	Uşak Helvası	31.01.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Uşak Ticaret ve Sanayi Odası
4	Uşak Gelin Tatlısı / Helvası	26.08.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Uşak Ticaret ve Sanayi Odası
5	Uşak Kilimi	03.09.2021	Hahılar ve Kilimler	Mahreç İşareti	Uşak Belediyesi
6	Ulubey Demir Tatlısı	27.09.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Ulubey Belediyesi
7	Ulubey Döndürmesi	27.09.2021	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Mahreç İşareti	Ulubey Belediyesi
8	Ulubey Ebem Köftesi	27.09.2021	İşlenmiş İşlenmemiş Et Ürünleri	Mahreç İşareti	Ulubey Belediyesi

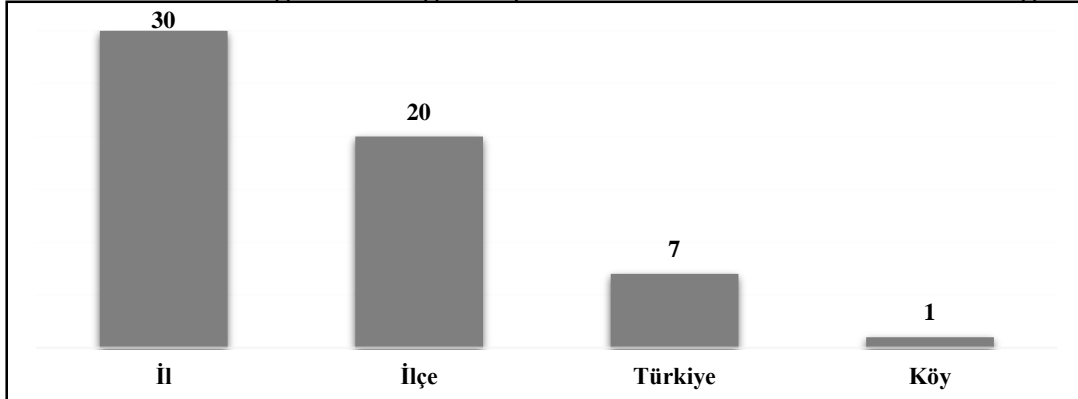
TR33 Bölgesinde coğrafi işaretli ürünleri tescil ettiren kurumlara bakıldığında ise ilk sırada belediyelerin (27 adet), sonrasında ise oda ve borsaların (25) bulunduğu görülmektedir. Ancak TR33 Bölgesinde üretici kooperatifi veyahut birliklere ait herhangi bir tescil bulunmamaktadır. Yalnızca bir üretici şirket coğrafi işaret tesciline sahiptir. Grafik 4 incelendiğinde üretici birlikleri ile üreticilerin doğrudan temsil edildiği ve beraber hareket edebildikleri yapıların coğrafi işaret tescili alma konusunda Bölgede geride kalmış olmalarının coğrafi işaretli ürünlerin ticarileşmesi konusunda zorluk yarattığı değerlendirilmektedir.

Grafik 4 – TR33 Bölgesi Coğrafi İşaretli Ürün Tescil Sahibi Kurumların Oransal Dağılımı (%)

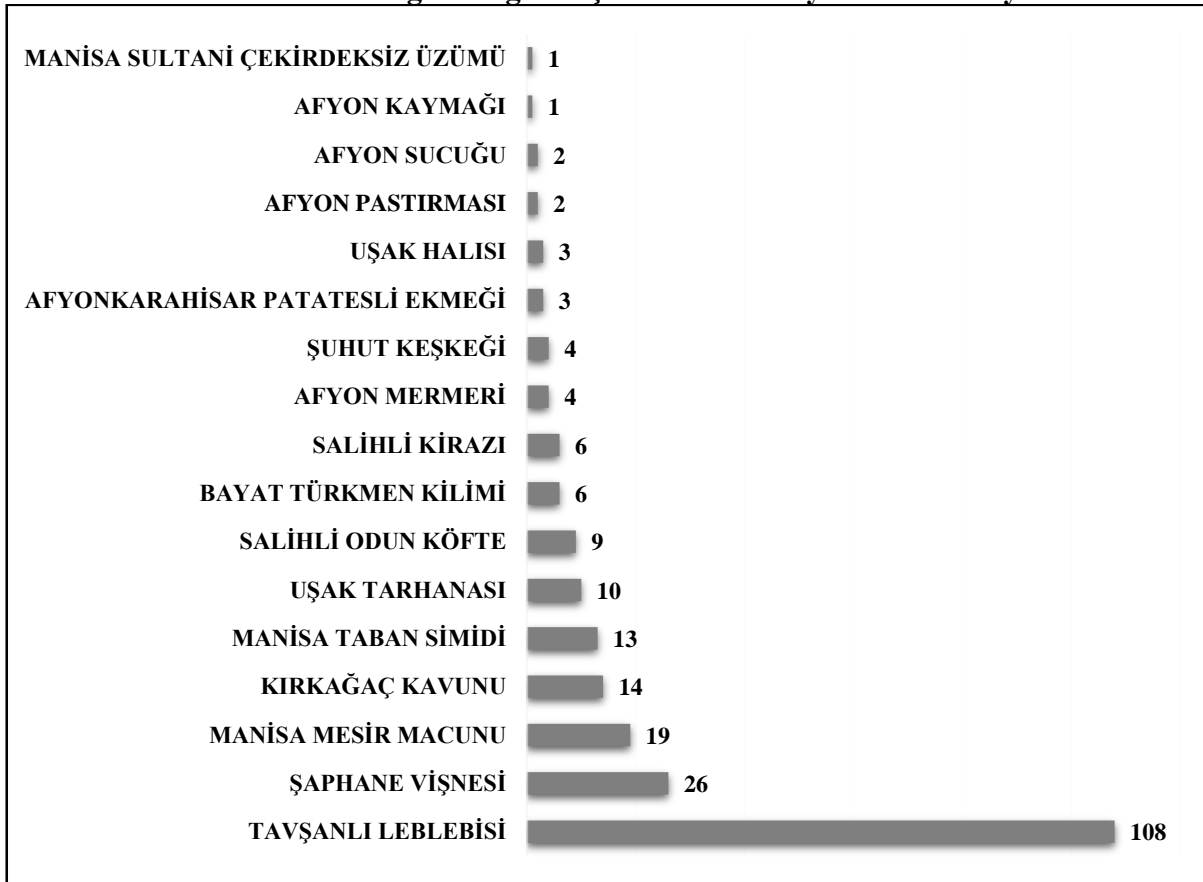
TR33 Bölgesinde tescilli ürünlerin coğrafi sınırlarına bakıldığında ise yarısından fazlasının (30 adet) il geneli olarak tescil edildiği görülmektedir. Grafik 5'te ilçe ve köy sınırlarının ise sırasıyla 20 ve 1 olduğu görülmektedir. Yedi adet tescilin coğrafi sınırının ise ülke geneli olarak belirlendiği tespit edilmiş olup bu işaretlerin Sümerbank tarafından özelleştirme öncesinde tescil edildiği ve sonrasında ilgili kurum ve kuruluşlara devredildiği bilgisi alınmıştır. Bu açıdan bakıldığında coğrafi işaret tescil sürecinde sınırlar belirlenirken ekolojik veyahut kültürel faktörlerden daha çok idari sınırların önceliklendirildiği görülmektedir.

Grafik 5 - TR33 Bölgesinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Sınırlarına Göre Dağılımı

Daha önceki bölümlerde; yerel ve kırsal kalkınma, turizmde değer yaratma gibi işlevleriyle coğrafi işaretli ürünlerin ekonomik katkılarına vurgu yapılmıştır. Bu işlevin tam anlamıyla hayata geçirilmesi için ilgili değeri ticarileştirecek üreticilerin bulunması gerekmektedir. TR33 Bölgesinde kayıtlı üreticilere bakıldığında 58 üründen yalnızca 17 ürün için kayıtlı üretici bulunduğu görülmektedir. Grafik 6 incelendiğinde en fazla üreticinin bulunduğu ürün Tavşanlı Leblebisi olup sayının diğer ürünlere kıyasla yüksek olmasının sebebi ise Tavşanlı Leblebiciler ve Kuruyemişçiler Odasının üye sayısının düşmesi halinde kapanma riskiyle karşı karşıya kalmasıdır. Şaphane Vişnesi ve Manisa Mesir Macunu üretici sayıları da sıralamada Tavşanlı Leblebisini takip etmektedir. Ülke genelinde bilinen ve gastronomi alanında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı üyesi olan Afyonkarahisar ilinde kaymak, sucuk gibi öne çıkan ürünlerin kayıtlı üretici sayısının azlığı da dikkat çekmektedir.

Grafik 6- TR33 Bölgesi Coğrafi İşaretlİ Ürün Kayıtlı Üretici Sayıları

Dört ilin coğrafi işaretlerle ilintili olarak tarım ve hayvancılıktaki konumunu göstererek illerin potansiyeline dair fikir edinmek faydalı olacaktır. Kaymak, sucuk, yoğurt, üzüm, kiraz, vişne gibi ürünlerin Bölgede öne çıktığı gerçeğiyle birlikte bu verileri değerlendirmek önemlidir.

Tablo 7’de görüldüğü üzere TR33 Bölgesi canlı hayvanlarda 26 Düzey-2 Bölgesi arasında ikinci sıra gibi oldukça önemli bir konumda olup bitkisel üretim ve hayvansal ürünler sıralamasında da beşinci sırada yani yukarılarda yer almaktadır.

Ayrıca iller bazında bakıldığında Manisa ilinin bitkisel üretimde, canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde de Afyonkarahisar ilinin 81 il arasında oldukça yukarı sıralarda olduğu da görülmektedir.

Tablo 7- TR33 Bölgesi Tarımsal Üretim İstatistikleri ve Sıralaması (1.000 TL) (2020)

	Bitkisel Üretim	Canlı Hayvanlar	Hayvansal Ürünler
Afyonkarahisar	3.792.040 (20)	4.903.318 (9)	1.315.292 (10)
Kütahya	1.584.494 (49)	1.911.358 (42)	599.191 (41)
Manisa	7.543.547 (7)	4.521.486 (10)	746.219 (31)
Uşak	1.469.302 (50)	2.124.886 (36)	463.171 (57)
TR33 Bölgesi*	14.389.383 (5)	13.461.048 (2)	3.123.874 (5)
Türkiye	246.016.799	195.238.955	108.598.173

*TR33 Bölgesi, 26 Düzey-2 bölgesi arasında sıralamaya bakılarak yazılmış olup Bölge toplamı yuvarlamadan dolayı toplamı veremeyebilir.

TR33 Bölgesinde var olan potansiyelin harekete geçmesi için Ajans tarafından coğrafi işaretli ürünlerle ilgili olarak başvuru ve markalaşma aşamalarına yönelik teknik destek programı (TD) kapsamında desteklenmeye hak kazanan faaliyetler aşağıda paylaşılmaktadır.

Tablo 8- Ajans Tarafından TD Kapsamında Desteklenmeye Hak Kazanan Ürünler

İl	Başvuru Sahibi	Faaliyet Adı	Ürün
Afyonkarahisar	Bolvadin Ticaret ve Sanayi Odası	Coğrafi İşaret Tescili Danışmanlığı	1) Bolvadin Kaymaklı Lokum 2) Bolvadin Fırın Eti 3) Bolvadin Mantısı
Kütahya	Tavşanlı Belediye Başkanlığı	Tavşanlı Güvecine Coğrafi İşaret Alınması	Tavşanlı Güveci
Kütahya	Kütahya Valiliği	Coğrafi İşaret Tescili Danışmanlığı	Kütahya İğne Oyası
Manisa	Sarıgöl Kaymakamlığı	Emcelli Biberi Coğrafi İşaret Tescil Danışmanlığı	Emcelli Biberi
Manisa	Alaşehir Ticaret ve Sanayi Odası	Alaşehir'in Markalaşma Yolculuğunda Coğrafi İşaretler	1) Alaşehir Ekmeği 2) Alaşehir Asma Yaprığı 3) Alaşehir Kapaması 4) Alaşehir Yaş Sultan Üzümü
Manisa	Demirci Ziraat Odası Başkanlığı	"Demirci 0009 Kirazı" Coğrafi İşarete İlk Adımını Atıyor	Demirci 0009 Kirazı
Manisa	Soma Kaymakamlığı	Coğrafi İşaret Tescili Danışmanlığı	1) Soma Tahin Helvası 2) Soma Zeytinyağı
Manisa	Demirci Ziraat Odası Başkanlığı	AB Coğrafi İşaret Tescili Danışmanlığı	Demirci Hünnabı
Manisa	Demirci İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü	Coğrafi İşaret Tescili Danışmanlığı	Figani Efendi Eriği
Manisa	Kırkağaç Kaymakamlığı	AB Coğrafi İşaret Tescili Danışmanlığı	Kırkağaç Kavunu

İl	Başvuru Sahibi	Faaliyet Adı	Ürün
Uşak	Uşak Ticaret ve Sanayi Odası	Uşak Baklavası ve Uşak Helvası için Coğrafi İşaret Tescili	1) Uşak Baklavası 2) Uşak Helvası
Uşak	Uşak Tarım ve Orman İl Müdürlüğü	Uşak Sarı Haşhaş Ezmesi Ve Uşak Siyah Haşhaş Ezmesi Coğrafi İşaret Çalışması	1) Uşak Sarı Haşhaş Ezmesi 2) Uşak Siyah Haşhaş Ezmesi
Uşak	Uşak Belediye Başkanlığı	Uşak Derisi ve Uşak Kilimi için Coğrafi İşaret Tescili	1) Uşak Derisi 2) Uşak Kilimi

4. COĞRAFI İŞARETLERİN TİCARİ DEĞERİ VE TÜKETİCİ ALGISI

Yöresel Ürünler ve Coğrafi İşaretler Türkiye Araştırma Ağı (YÜCİTA) tarafından yayınlanan raporlarda 2018 yılı itibarıyla küresel ölçekte coğrafi işaretler pazarının toplam değerinin 200 Milyar Amerikan Doları olduğu tahmin edilmektedir. Konu hakkında Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve 2021 yılında güncellenen raporda⁷ ise aşağıdaki bilgiler paylaşılmaktadır:

- Coğrafi işaretler ve tescilli yöresel ürünler 2017 yılı için Avrupa Birliği genelinde yaklaşık 78 milyar Euro pazar payına sahip olmuştur. Bu miktar, AB'deki 1,1 Trilyon Euro'luk gıda pazarının %7'sini oluşturmuştur. 78 Milyar Euro'luk bu pazarda şaraplar 39,4 Milyar Euro değerle ilk sıradayken bunu gıda ve tarım ürünleri 27,3 Milyar Euro ile takip etmiştir. Ayrıca yüksek alkollü içecekler de 10,3 Milyar Euro'luk bir pazarı oluşturmuştur.

- Coğrafi işaret ve yöresel ürünlere yönelik olarak tüketicilerin tescilli ürünler için ödemeye hazır olduğu fiyat; tescilli olmayanların fiyatlarına kıyasla ortalama iki kattır. Şaraplarda bu oran 2,85, alkollü içkilerde 2,52 kat iken gıda ve tarım ürünlerinde de 1,5 kat olarak hesaplanmıştır.

Statista adlı internet sitesi tarafından açıklanan rakamlara göre ise yalnızca Fransa'da coğrafi işaretli ürünlerden elde edilen gelir 2019 yılında yaklaşık 29 Milyar Euro olmuştur.⁸ En fazla gelir getiren ürün ise şaraplardır.

Avrupa Komisyonu tarafından hayata geçirilen ve tüketicinin bireysel davranışlarını inceleyen çalışmada coğrafi işaret tescilli ürünlere tüketicinin yaklaşımında teşvik edici rol oynayan faktörler incelenmiştir.⁹ %56'lık oranla “yer ve üretim metodunun garanti edilmesi” ilk sırada yer alırken %37'si ise “kökeninin garanti edilmesi ve kalite” için coğrafi işaretli ürünleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Buna ek olarak tüketicilerin %43'ünün coğrafi işaretli ürünler için %10 daha fazla, %8'inin ise %20 daha fazla ödeme yapmaya hazır oldukları da tespit edilmiştir.

Babcock ve Clemens tarafından 2004 yılında yapılan bir çalışmada da bazı ürünlerin tescil öncesi ve sonrası fiyat değişiklikleri aktarılmıştır. Bu çalışmaya göre Fransa'da üretilen Champagne %233, Guatemala'da üretilen Antigua Kahvesi %200, Jamao Kahvesi ise %59,7 fiyatını artırmıştır.

“Coğrafi İşaretli Gıdalara İlişkin Tüketici Tercihleri Üzerine Bir Araştırma: İstanbul Örneği” adlı doktora çalışmasında ise ülkemizde tüketicilerin coğrafi işaretli ürün tercih etmelerinde ilk sebep olarak “ilgili ürünlerin daha lezzetli olması” ardından ise “daha kaliteli olmaları” gelmiştir. Üçüncü sebep ise “daha sağlıklı” olmaları olmuştur.

⁷ Avrupa Komisyonu. Study on economic value of EU quality schemes, geographical indications (GIs) and traditional specialities guaranteed (TSGs). [Final Raporu]. 7 Temmuz 2021 tarihinde <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a7281794-7ebe-11ea-aea8-01aa75ed71a1> adresinden erişildi.

⁸ 1 Ekim 2021 tarihinde <https://www.statista.com/topics/8120/agri-food-products-with-signs-identifying-quality-and-origin-in-france/> adresinden erişildi.

⁹ Doğan, B., (2015). Coğrafi İşaret Korumasının Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Önemi. *NWSA: Social Sciences*, 3C0128, 10, (2), 58-75.

Tercih etmeyenler ise ilk sebep olarak “mevcut ürünlerden memnuniyet” sebebini sunmuş olup sırasıyla bunları “pahalı olması” ve “işaretlerin gerçekçi olmaması” takip etmiştir. Fiyat farkı olmaması halinde tüketicilerin %81’i coğrafi işaretli ürünü tercih edeceğini belirtmiştir. Coğrafi işaretli ürüne daha fazla ödeme yapabileceğini belirten tüketiciler ise %63 olmuştur.

“Tüketicilerin Coğrafi İşaretli Ürün Algısı: Gemlik Zeytini Örneği” adlı makale hazırlıkları kapsamında yapılan araştırmada tüketicilerin %86,2’sinin Gemlik zeytini tükettiği, tüketicilerin %58.9’unun coğrafi işaretli bir gıdaya daha fazla ödeyeceği ve coğrafi işaretli Gemlik zeytinine %29.8 daha fazla ödeyebileceği tespit edilmiştir.

5. GÖRÜŞME NOTLARI

Yapılan araştırmalarda TR33 Bölgesi illerinde 58 coğrafi işaretli ürün bulunduğu tespit edilmiş olup 55 ürün için de başvuru sürecinin devam ettiği önceki bölümlerde aktarılmıştır. Ancak bu ürünlerin birçoğunun illerde öne çıkan veyahut coğrafi işaret için yüksek motivasyona sahip belirli kurumlar tarafından tescil sürecinin yürütüldüğü tespit edilmiştir. Tescil, başvuru ve toplam olarak sınıflandırma yapıldığında öne çıkan ilk beş kurum aşağıda verilmektedir.

Tablo 9- TR33 Bölgesi Coğrafi İşaret Tescil ve Başvurularında Öne Çıkan Kurumlar

Tescil Sahibi Kurumlarda Öne Çıkan İlk Beş Kurum		
İl	Kurum İsmi	Adet
Afyonkarahisar	Afyonkarahisar Belediyesi	10
Kütahya	Kütahya Ticaret Borsası	7
Afyonkarahisar	Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası	5
Afyonkarahisar	Emirdağ Belediyesi	
Manisa	Akhisar Ticaret ve Sanayi Odası	3
Afyonkarahisar	Sandıklı Belediyesi	
Manisa	Salihli Ticaret ve Sanayi Odası	
Başvuru Sahibi Kurumlarda Öne Çıkan İlk Beş Kurum		
İl	Kurum İsmi	Adet
Afyonkarahisar	Afyonkarahisar Belediyesi	8
Afyonkarahisar	Sandıklı Belediyesi	6
Manisa	Uşak Ticaret ve Sanayi Odası	4
Uşak	Alaşehir Ticaret ve Sanayi Odası	3
Kütahya	Bolvadin Ticaret ve Sanayi Odası	
Afyonkarahisar	Ulubey Belediyesi	
Tescil ve Başvuru Toplamında Öne Çıkan İlk Beş Kurum		
İl	Kurum İsmi	Adet
Afyonkarahisar	Afyonkarahisar Belediyesi	18
Afyonkarahisar	Sandıklı Belediyesi	9
Kütahya	Kütahya Ticaret Borsası	
Afyonkarahisar	Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası	6
Manisa	Akhisar Ticaret ve Sanayi Odası	5
Afyonkarahisar	Emirdağ Belediyesi	5

Görüldüğü üzere coğrafi işaret tescil ve başvurularında Afyonkarahisar ili birden fazla kurumla öne çıkmaktadır. Bu hususun sebebi ise Afyonkarahisar ilinin 30 Ekim 2019 tarihinde Gastronomi alanında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına üye olmuş olması ve hem üyelik öncesi adaylık döneminde hem de üyelik sonrasında ildeki tüm paydaşların coğrafi işaretlere ilgisinin artmasıdır.

Kütahya ilinde ise Kütahya Ticaret Borsası tescil ve başvuru süreçlerinde ilde öne çıkan kurum olarak göze çarpmaktadır. Bu durumun sebebi ise ilde öne çıkan ve borsada işlem gören Şaphane Vişnesinin başvuru ve tescil süreci ile ilk tecrübesini edinen kurumun şehrin farklı ürünlerine de bu değeri kazandırma isteğidir.

Manisa ilinde coğrafi işaret başvurusunda bulunan kurumların ise Akhisar, Alaşehir ve Salihli başta olmak üzere farklı ilçelere dağılması ve merkezi bir kurumun öne çıkmamasının en önemli sebebi ise ilin büyükşehir olmasıdır. Ayrıca Akhisar ve Alaşehir hem ilde hem de ülke genelinde zeytin ve üzüm üretiminde bilinirliğe sahip ürünlere sahip olup bu nedenle de ilgili ilçelerin ticaret ve sanayi odaları başvurularda öne çıkmıştır.

Uşak ilinin nüfusunun diğer TR33 Bölgesi illerine nazaran az olması nedeniyle coğrafi işaret başvuru ve tescil sayısı düşük olsa da ilde Uşak Ticaret ve Sanayi Odasının girişimleri göze çarpmaktadır.

ÖNEMLİ NOT: Coğrafi işarete yönelik olarak tescil ve başvuru sayısının TR33 Bölgesinde oldukça fazla olması, tescil sahibi kurumların ürüne dair ticarileşme verilerine (gelir, katma değer, tescil öncesi ve sonrası fiyatlar) sahip olmamalarından dolayı çalışmada ürün odaklı gidilememiştir. Bunun yerine tescil sayısında öne çıkan vevahut il ekonomisi için önem taşıyan ürünleri tescil ettirmiş kurumlar üzerinden genel durum ve sorunlar derlenmeye çalışılmıştır.

Dört ildeki kurumlarla yapılan görüşmeler sonrası Bölge için öne çıkan hususlar aşağıda verilmektedir:

- Coğrafi işaret tesciline yönelik illerdeki öncü kurumlar (ticaret ve sanayi odaları, ticaret borsaları, belediyeler vb.) oldukça isteklidirler. Ancak işareti kullanabilecek birçok firmanın konu ile ilgili farkındalığı düşüktür.
- Tüketiciler tarafında farkındalık düşük olup ayrıca kişilerde coğrafi işaret tescilli ürünlerin fiyatlarının daha yüksek olduğu algısı mevcuttur.
- Tescil sonrası satış fiyatı ve satış miktarındaki değişimi, ilgili ürünlerden sağlanan ekonomik getiriyi ölçen çalışmalar yapılmamaktadır.
- Tescil sahibi kurumların genellikle üretici birliği yerine kamu kurumu, belediye vevahut oda-borsalar olması nedeniyle coğrafi işarete yönelik yapılması gereken denetim çalışmalarında mevzuattan gelen rutin işlerin çokluğu ve yetersiz personel sayısı nedeniyle sıkıntı yaşanmaktadır. Bazı tescil sahibi kurumlar konu ile ilgili danışmanlık hizmeti de almaktadır. Bu duruma rağmen denetimler, COVID-19 nedeniyle sekteye uğramış olsa da genel olarak düzenli yapılmaktadır. Ancak denetimde yer alan kurum temsilcilerinden bazıları bu denetimleri gıda – hijyen denetimi olarak algılamakta ve ürünün özellikleri - üretim metodunun uygunluğu, coğrafi işaret ambleminin kullanımının uygunluğu gibi asıl dikkat edilmesi gereken hususları atlayabilmektedir. Ayrıca tescil sahibi bazı firmalar da bu denetimlerin amacının gıda – hijyen kontrolüne yönelik olduğunu düşünerek denetimlere firmalarını açmaktan ve örnek ürün vermekten zaman zaman kaçınmaktadır.

- Tabelalar ve logolar bastırarak üretici firmalarla paylaşan ve böylece işaretin bilinirliğine, görünürlüğüne ve tescile uygun şekilde kullanımına katkı sağlamak isteyen kurumlar Bölgede mevcuttur.
- Ayrıca ürünün ticarileşmesine yönelik olarak tescil sahibi kurumlar tarafından fuar katılımları gerçekleştirilmekte ve kurumlara hediye paketleri gönderimiyle ürünlerin tanıtımı yapılmaktadır. Bunun yanında toptan marketler zincirleri ve internetten satış siteleriyle üreticileri buluşturmaya çalışan ve bu yönde faaliyetler yürüten kurumlar da mevcuttur.
- Bazı coğrafi işaretili ürünlerde hammadde sıkıntısı nedeniyle üretim kısıtlı olmaktadır. Örneğin manda besiciliğinin son zamanlarda azalması nedeniyle Afyon Sucuğu, Afyon Pastırması gibi ürünlerin tescilli üretimi her zaman gerçekleştirilememektedir. Ayrıca zaman zaman kuzu eti gibi daha yüksek maliyetli malzeme kullanılan Salihli Odun Köfte’de de tüketiciler fiyat yüksekliğinden şikayet edebilmektedir.
- Bölgede birçok tescil sahibi kurum, işareti kullanmak isteyen firmalara bu imkanı ücretsiz sağlarken işaret kullanımını için ücret talep eden bir kurum da bulunmaktadır. İlgili kurum tahsil edilen ücreti ilgili coğrafi işaretlerin denetim masrafları için kullanmaktadır.
- Tescil sahibi kurumların uygulayacağı cezai işlemlere yönelik netlik bulunmamakla birlikte sahte tescil kullanımına yönelik caydırıcılık içeren yaptırımlara ihtiyaç bulunmaktadır.
- Bölgede birçok coğrafi işaret tescilli meyve bulunmaktadır ancak yaş meyve ve sebze teşvik uygulamalarının olmaması nedeniyle yerli üreticiler toptancılara satış aşamasında müstahsil makbuzu kestirmemekte ve bu üretim illerde gerçekleşen üretim istatistiklerine girmemektedir. Yapılan bu üretimler pazara gireceği zaman makbuz nerede kesildiyse ilgili ilin üretim rakamlarına yansımaktadır. Bu durum da ildeki potansiyelin durumunu görmeyi engellemektedir.
- Bölgede üretilen bazı ürünler Bölge dışına gönderilmekte ve gönderilen ildeki tescillenmiş coğrafi işaretili ürün adı altında satılmaktadır. Manisa ili Akhisar ilçesinden Bursa ili Gemlik ilçesine satılan zeytin (Gemlik Zeytini olarak satılmaktadır) ve Kütahya İli Tavşanlı ilçesinden Çorum iline satılan leblebi (Çorum Leblebisi olarak satılmaktadır) iki örnek olarak verilebilir. Bu durum hem ekonomik açıdan hem de ürün ve ilin tanıtımına dönük zararlar doğurmaktadır.
- Coğrafi işaret tescilini, ürünün izlenebilirliğini sağlayan hologram uygulamasıyla birleştirerek iyi değerlendiren ve bu sayede yurtdışına satış yapan iyi uygulama örneği olabilecek bir firma mevcuttur.
- Uşak Halısı üreten bazı firmalar, belli motiflerle sınırlandırılmış olan tescilin motif sınıflandırılmasının kaldırılarak genişletilmesi gerektiği konusunda talepte bulunmuştur. Böylece müşteri talebine göre hazırlanan motiflere sahip halılarda da ilgili tescil kullanılabilir. Ancak bu talep; tescil sürecinde yapılan araştırmalar sonucu ortaya konan ve tarihten bugüne kullanılan motiflerin dışına çıkılması ve tescil belgesinin “Geleneksel Bilgi ve Kültürel Değerleri Korumak” işlevini yerine getirememesi anlamına geleceğinden tehlike yaratacağı için reddedilmiştir. Bu olay, ticarileşmeden önce değer korunmasının önceliklendirilmesine yönelik güzel bir örnektir.
- Tescil sahibi kurumların denetlemeye yönelik eğitim ve danışmanlıklara ihtiyaçları bulunmaktadır. Firmaların ise coğrafi işaretin hem değerleri koruma hem de ticarileşmesinden elde edebilecekleri kazançlara yönelik bilgilendirme ve farkındalık oluşturmaya yönelik etkinliklere ve eğitimlere ihtiyacı bulunmaktadır.

6. GZFT ANALİZİ

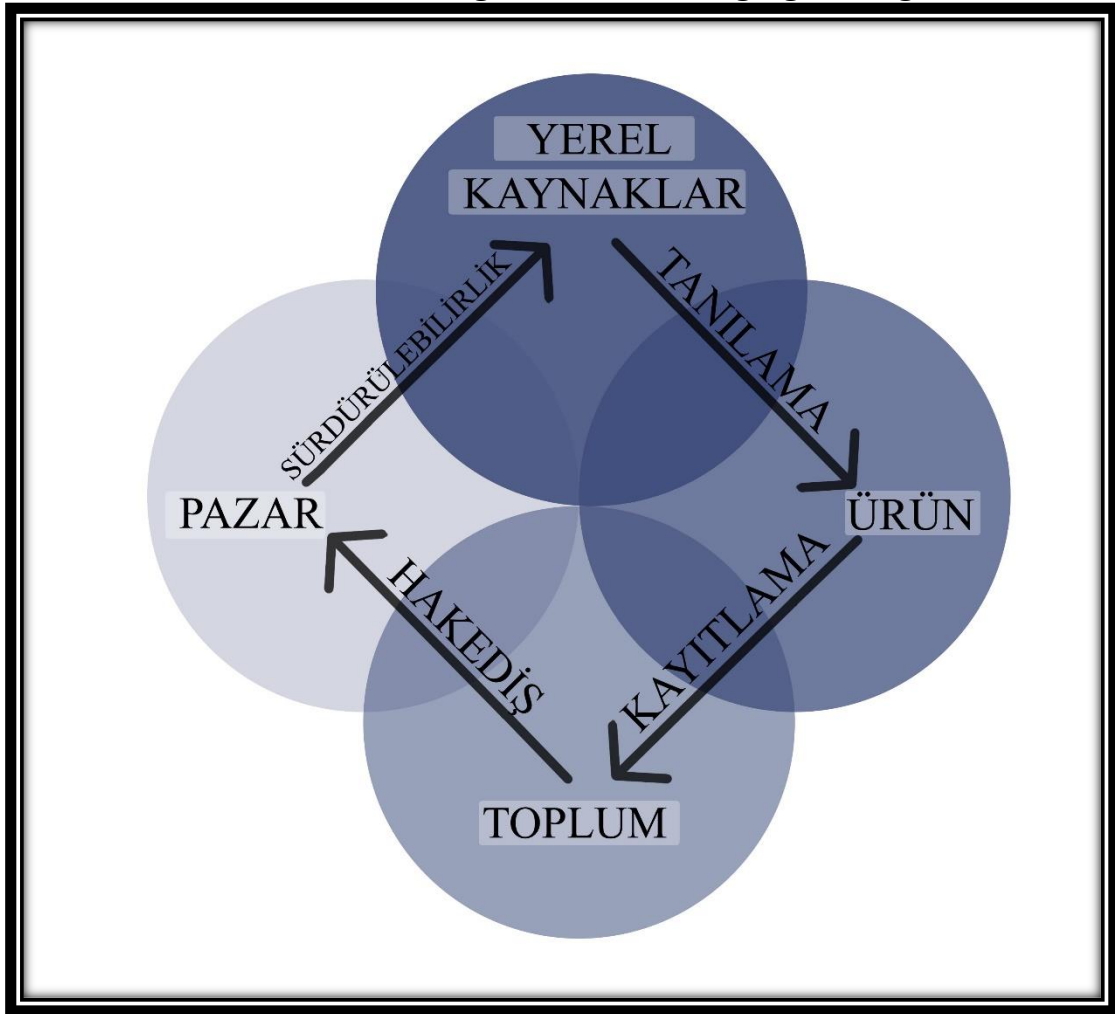
Tablo 10- TR33 Bölgesi Coğrafi İşaretler GZFT Analizi

 GÜÇLÜ YÖNLER	 ZAYIF YÖNLER	 FIRSATLAR	 TEHDİTLER
<ul style="list-style-type: none"> ● Dört ilde coğrafi işarete yönelik aktif çalışmalar yürüten kurumların bulunması ● Gastronomide Afyonkarahisar ilinin, Yaratıcı ve Kültürel Endüstriler'de Kütahya ilinin UNESCO tescili ile birlikte uluslararası bilinirliğinin bulunması ● Bölge olarak zengin bir yöresel ürün çeşitliliğinin bulunması ● Bölge illerinden özellikle Manisa ve Afyonkarahisar illerinin tarım ve hayvancılıkta gelişmiş olması ● Bölge olarak termal turizm, doğa turizmi, kültür turizmi konusunda gelişmiş lokasyonlara sahip olması	<ul style="list-style-type: none"> ● Bazı üreticilerin denetim korkusu nedeniyle tescil konusunda isteksiz olması ● Coğrafi işaretin tüketici bilinirliğinin oldukça düşük olması ● Coğrafi işaret denetiminde yer alan bazı kurumların personelinin görev ve sorumlulukları konusunda yeterince bilgiye sahip olmaması ● Üreticilerin Coğrafi işaretli ürünler konusunda birlikte hareket etme kültürünün olmaması ● Ticari olarak elde edilen gelir ve katma değere yönelik istatistiksel bir çalışmanın tescil sahibi kurumlar tarafından yapılmıyor olması ● COVID-19 nedeniyle denetim işlemlerinin 2020 ve 2021 yıllarında aksaması	<ul style="list-style-type: none"> ● COVID-19 nedeniyle insanların doğal ve kaynağı bilinen, sağlıklı ürünlere ilgisinin artması ● Ülkede ve Bölgede coğrafi işaretli ürünlere dair ilginin artması ● Çevrimiçi internet siteleri üzerinden uygun komisyonlarla nihai tüketiciye ulaşma şansı ● Bölgede kadın kooperatifleri ve kültür evleri gibi yapılarla coğrafi işaretli ürünlerin kültürel olarak korunarak ticarileşebilmesi ● Turizmde termal turizm, antik kentler, doğal güzelliklerle yerli ve yabancı ziyaretçilere yerinde satış imkanlarının bulunması	<ul style="list-style-type: none"> ● Kırsaldan şehire göç nedeniyle coğrafi işaretli tarım ürünlerinin üretiminde azalma yaşanması ● Tescile aykırı yapılan üretimlerin ürünlere dair olumsuz algı oluşturması ● Tescil sahibi kurumların yönetim değişikliklerinde coğrafi işarete bakışın da olumsuz anlamda değişebilmesi ya da ilginin kaybolması ● Tescil sayısının artmasıyla birlikte iş yükünün fazlalaşması nedeniyle denetimlerin zamanında yapılamayarak tescilin kaybedilmesi riski ● TR33 Bölgesi illerinde üretilen leblebi, kiraz, vişne ve halı gibi ürünlerin Bölge dışında farklı coğrafi işaretli ürün isimleri altında satılması

7. ÖNERİ FAALİYETLER

Görüşmelerde öne çıkan hususlar ve Bölgenin mevcut durumu göz önüne alınarak Ajans tarafından hayata geçirilebilecek ve diğer kurumlara öneri olarak getirilebilecek faaliyetler derlenmiştir. Gerçekleştirilecek faaliyetler; FAO tarafından yayınlanan “İnsanları, Mekanları ve Ürünleri İlişkilendirmek” isimli yöresel ve coğrafi işaretli ürünlere (menşe bağlantılı ürünler) yönelik rehber kitabındaki doğurgan döngü (üreticiden tüketiciye, üretimden sürdürülebilirliğe bir yol haritası) esas alınarak sınıflandırılmıştır. Ayrıca COVID-19 salgınının 2020 ve 2021 yıllarında hayatı oldukça fazla etkilemesi nedeniyle coğrafi işaretle ilgili kurumlar ve firmalar hayata geçirmek istedikleri birçok faaliyeti gerçekleştirememiştir. Bu nedenle 2022 yılının bir geçiş yılı olacağı öngörülerek faaliyetler daha çok 2023 ve sonrası olarak kurgulanmıştır.

Şekil 1-FAO Menşe Bağlantılı Ürünler Doğurgan Döngüsü

İlgili döngüdeki kavramların açıklamaları ise şu şekildedir:

TANILAMA (Identification): Doğurgan döngüdeki hareket sürecindeki ilk adım; ürünün ve üretimde kullanılan yerel kaynakların açık bir şekilde tespit edilmesidir. Bu süreç; büyük ölçüde yereldeki üreticilerin yöreye özgü kaynakların potansiyelinin farkında olmasına dayanır ve bu farkındalık ürünlerin değerini sağlamak adına kolektif hareketin de temelini oluşturur. Bilinirliğin tespiti (tat, tüketici farkındalığı araştırmaları vb.), ürünün özgünlüğünü aldığı kaynaklar ve bunların ürünle ilişkisinin tespiti gibi unsurlar için ayrıca bilimsel araştırma ve analizler de gerekebilir. Bu aşamada teknik ve bilimsel araştırma gereksinimi için dışarıdan bir destek de önemli olabilir.

KAYITLAMA (Qualification): Kayıtlama aşaması, toplumun (tüketiciler, vatandaşlar, resmi kurumlar, değer zincirindeki diğer paydaşlar vb.) menşe bağlantılı ürüne verilen değeri tanıyacak konuma getirildiği süreçtir. Kayıtlama; yalnızca üreticilerin, üretim bölgesinin özelliklerini, üretim sürecini ve ürünün özelliklerini niteleyen açık ve uzlaşmış bir tanımlamayı değil; aynı zamanda bu özellikleri tanımlamak, geliştirmek ve korumak için uygun araçların kullanımını da içerir. Bu perspektifte bir coğrafi işaret etiketinin alınması, ürün, coğrafi alanı ve kendine özgü kalitesi arasındaki bağlantıya işaret etmede hayati bir rol oynar ve menşe bağlantılı ürünü bir “coğrafi işaret tescilli ürün” haline getirir.

Kayıtlama, yerel üreticilerin belirli kalitenin elde edilmesini sağlayan kriterleri ve gereksinimleri içeren bir uygulama birlikteliği hazırlamasını gerektirir. Bu nedenle yerel üreticiler, bu kuralları oluşturmak ve tanımlanan kaliteyi garanti edecek şekilde uygulamak için bir araya gelmelidir. Bu süreç, hem tüketicilerin beklenen kaliteyi elde etmelerini garanti etmek hem de yerel kaynakların yeniden üretilmesini (korunması ve iyileştirilmesini) sağlamak için kritik öneme sahiptir.

Belirlenecek uygulama kurallarında (ülkemiz için tescil belgesi olarak düşünülebilir. Gereksinimler kitabı, ürün spesifikasyonu, disiplin belgesi gibi farklı isimleri de bulunmakta olup terimin belgedeki karşılığı Code of Practice olarak verilmektedir) aşağıdaki başlıklar göz önünde bulundurularak çalışma yürütülmelidir:

1. Ürünün kendine has özelliklerinin tanımlanması
2. Ürünün üretildiği alanın belirlenmesi ve üreticilerin üretim şartlarına uyduğuna dair garanti-kontrol sistemi

Kırsal kalkınma açısından bu hususlar belirlenirken kuralların detaylandırılması iyi tasarlanırsa doğal kaynakların ve insan kaynaklarının korunmasına katkıda bulunmaya yönelik çok önemli bir adım atılmış olacaktır. Bu süreçte katılımcı bir yol izlenmesi gerekli olup üreticiler arasında çıkan çatışmaların da iyi yönetilmesi gerekmektedir.

HAKEDİŞ (Remuneration): Hakediş aşaması; menşe bağlantılı ürünle bağlantılı hizmetler için toplumun üreticilere ödeme yaptığı mekanizmalara karşılık gelir. Coğrafi işaretli ürünün ücreti, belirli bir kârlılık ve dolayısıyla sürdürülebilirlik düzeyi sağlamak için genellikle sanayileşmiş veya ithal ürünlerden daha yüksek olan üretim maliyetini karşılamalıdır. Önemli bir hakediş mekanizması piyasanın kendisidir. Coğrafi işaretli ürününün pazarlanması ve katma değer yaratılması– ürünün itibarının yönetilmesi için – bütüncül bir strateji gerektirir.

Kolektif bir yapı da bu stratejiyi yönetmek için önem taşır. Ayrıca bazı özel ürünler piyasada fiyatlandırılan değerinden çok daha fazlasını hak edebileceği için farklı mekanizmalarla da desteklenmelidir. (Yerel bir hayvan veya bitki türü vb.) Bu tür ürünlerde ise bu değerlerin devlet destekleri, teknik destekler gibi devlet müdahaleleriyle teşvik edilmesi gerekmektedir.

Bu aşamada pazarlama stratejileri en önemli yeri tutmaktadır. Çünkü coğrafi işaret sistemi için ürünlerin pazarlanmasındaki başarısı, uzun dönem sürdürülebilirliğin anahtarıdır. Ancak pazarlama araştırmaları ve çalışmaları; döngünün en başında başlatılmalıdır. Tanılama aşaması; coğrafi işaretli ürünün satış potansiyelinin ne kadar olduğunu, ürünle ilgili tüm kesimleri tatmin edecek bir düzeyde getiri sağlayıp sağlamayacağına dair net cevaplar vermelidir. Pazarlar, pazarlama kanalları, tüketici potansiyeli hakkında bilgi sahibi olmak riskleri azaltacak ve sürdürülebilir bir üretim ve gelir şansını artıracaktır. Ayrıca turizm gibi ilgili sektörlerin de bu aşamada dikkate alınması önem taşımaktadır.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK (Reproduction): Sürdürülebilirlik, menşe bağlantılı ürünleri üreten sistemin uzun vadeli devamlılığını sağlamak için kaynakların korunması, yenilenmesi ve geliştirilmesi anlamına gelir. Bu nedenle sürdürülebilirlik aşaması her şeyden önce; önceki aşamaların (tanılama, kayıtlama ve hakediş) uygulanmasının ve bunların bölge üzerindeki ekonomik, sosyal ve çevresel açıdan etkilerinin değerlendirilmesine bağlıdır. Ayrıca yerel kaynakların sürdürülebilirliği, diğer yerel ekonomik ve sosyal faaliyetler üzerinde de olumlu etkilere sahip olabilir. Bu nedenle, bölgesel bir stratejinin benimsenmesi; bu aşama için yararlıdır.

Öte yandan; üretim daha kazançlı hale gelse bile belirli yerel kaynakların devamlılığının sağlanması kendiliğinden olmaz. Çünkü bu büyük ölçüde yerel paydaşların tutumlarına ve ekonomik ilişkileri ve yerel kaynakları yönetme biçimlerine bağlıdır. Sürdürülebilirlik; hem üreticiler hem de pazarlamaya dahil olanlar arasında ve ayrıca üretim sisteminin kendisinde değer zinciri boyunca adil dağıtım kurallarını gerektirir. Yerel kaynakların sürdürülebilirlik aşaması; çevrenin, peyzajın, kültürün, geleneklerin ve sosyal dokunun ilgili ekonomik faaliyetten olumsuz etkilenmemesini de sağlamalıdır. Coğrafi işaretin yerel kaynaklar üzerindeki etkileri, tescil belgesi hazırlıklarından başlanarak dikkatlice değerlendirilmelidir.

NOT: Eylemler (Ajansın hayata geçireceği) ve öneriler (diğer kurumların hayata geçireceği) belirlenirken Şekil 1’de verilen **FAO Menşe Bağlantılı Ürünler Doğurgan Döngüsü** temel kabul edilerek döngüdeki her adım için ayrı ayrı eylem / öneriler belirtilecektir.

Tablo 11- Coğrafi İşaretler Eylem Planı

1. Bileşen: Tanılama					
Eylem No	Eylem / Öneri Adı	Eylemi / Öneriyi Gerçekleştirecek Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç Bitiş Tarihi	Açıklama
1	Coğrafi işaret tescil belgesi başvurularında ticarileşme yol haritasının da başvuru dosyasında ek olarak istenmesi	TÜRKPATENT	Coğrafi İşaret Tescili Başvurusunda Bulunacak Kurum ve Kuruluşlar	2022/1.Ç. Devam	Türkiye genelinde 05.11.2021 tarihi itibarıyla 932 adet coğrafi işaretli ürün bulunmaktadır. Ayrıca 727 adet coğrafi işaret başvurusunun işlemlerine devam edilmektedir. Ancak üreticilerin kendisinin ve ürünün üretildiği bölgedeki halkın düzenli gelir elde edebildiği ürün sayısı oldukça azdır. Konu ile ilgili olarak yeni tescil başvurularında ticarileşmeye yönelik yol haritasının da başvuru dosyasında sunulması ve yıllık denetleme raporlarında da gerçekleştirmelere yönelik rapor hazırlanması faydalı olacaktır.
2	Tescil başvurusu öncesi hazırlıklarda pazardaki satış fiyatı ve satış miktarı konusunda araştırma yapılması	Coğrafi İşaret Tescili Başvurusunda Bulunacak Kurum / Kuruluşlar	1-TÜRKPATENT 2-TR33 Bölgesi Ticaret ve Sanayi Odaları 3-TR33 Bölgesi Ticaret İl Müdürlükleri	2022 /1.Ç Devam	Yapılan saha araştırmalarında tescil belgesi alınmadan önce ve alındıktan sonraki fiyatlar / gelirler ölçülmemektedir. Bu nedenle de coğrafi işaretin sağladığı kazanç hakkında fikir sahibi olunamamaktadır. Üreticilerin ekonomik olarak sağladığı gelir ve fiyatlardaki değişikliğin ölçülmesi, işaret ile ilgili yapılan pazarlama faaliyetlerinin başarısını göstererek sağlıklı bir yönlendirme yapılmasını, gerektiğinde farklı adımların atılmasını sağlayacaktır.

1. Bileşen: Tanılama

Eylem No	Eylem / Öneri Adı	Eylemi / Öneriyi Gerçekleştirecek Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç Bitiş Tarihi	Açıklama
3	Coğrafi işaret tescil belgesi için 2022 ve 2023 Teknik Destek Programına yönelik başvurularda beş yıllık ticarileşme yol haritasının da hazırlanarak Ajansa sunulması	ZAFER	Coğrafi İşaret Tescil Belgesi İçin Ajans Teknik Destek Programına Başvuracak Kurum ve Kuruluşlar	2022/1.Ç. 2023/4.Ç.	Bölgede birçok coğrafi işaret için tescil başvurusu yapılmakta olup bunlardan bir bölümü Ajans tarafından yürütülen teknik destek programı aracılığıyla yapılmaktadır. Bu başvurularda ürünün tescil alması halinde Bölgenin üründen kazanacağı gelir ve katma değer artırılması için yapılacakların yer aldığı bir ticarileşme dokümanı zorunlu tutulacaktır.

2. Bileşen: Kayıtlama

Eylem No	Eylem / Öneri Adı	Eylemi / Öneriyi Gerçekleştirecek Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç Bitiş Tarihi	Açıklama
1	Coğrafi işaret tescil belgesinde istenen şartların firmalara aktarılması	ZAFER	1-Coğrafi İşaret Tescil Belgesi Sahibi ve Tescil Belgesini Kullanmayı Düşünen Firmalar 2-TR33 Bölgesi Ticaret ve Sanayi Odaları 3-TR33 Bölgesi Esnaf ve Sanatkârlar Odaları 4-TR33 Bölgesi Ticaret Borsaları	2023/1.Ç. 2023/4.Ç.	Coğrafi işaretli ürün üreticilerinin bir bölümünün tescil belgesinde yazılan üretim şartlarının tamamından haberdar olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca tescil belgesini kullanmak isteyen firmalar da ürüne dair şartlar konusunda bilgilendirilmeleri ile üretim konusunda cesaretlendirilmiş ve doğru yönlendirilmiş olacaktır. Bu nedenle dört ilde öne çıkan değerlerin tescil sahipleri ile birlikte şartlara dair bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilecektir.

2. Bileşen: Kayıtlama					
Eylem No	Eylem / Öneri Adı	Eylemi / Öneriyi Gerçekleştirecek Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç Bitiş Tarihi	Açıklama
2	Coğrafi işaret tescil belgelerinin üretici birliklerine aktarılması	Coğrafi İşaret Tescil Belgesi Sahibi Kurum / Kuruluşlar	1-Coğrafi İşaret Tescilli Üreticileri 2-TR33 Bölgesi Ticaret ve Sanayi Odaları 3-TR33 Bölgesi Esnaf ve Sanatkârlar Odaları 4-TR33 Bölgesi Ticaret Borsaları 5-ZAFER	2023/1.Ç. 2025/4.Ç.	Coğrafi işaret tescil belgeleri; çalışmada da belirtildiği üzere üretici birliklerinden daha çok belediyeler, ticaret ve sanayi odaları, ticaret borsaları gibi kuruluşlar tarafından edinilmektedir. Kurumların kendi mevzuatlarından gelen görevlere ek olarak edindikleri bu yükten dolayı işaret denetlemeleri dışında ticarileşmeye yönelik istenen düzeyde faaliyet gerçekleştiremedikleri tespit edilmiştir. Bu konu ile ilgili olarak üretici birliklerinin kurulması ve bu birliklerin tescil belgelerini devralmaları konusunda faaliyetler gerçekleştirilecektir. Ayrıca gerekmesi durumunda Ajans tarafından Teknik Destek Programı kapsamında da yeni kurulan bu yapılara kurumsallaşma eğitimleri verilecektir.

3. Bileşen: Hakediş

Eylem No	Eylem / Öneri Adı	Eylemi / Öneriyi Gerçekleştirecek Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç Bitiş Tarihi	Açıklama
1	TR33 Bölgesi Coğrafi İşaretili Ürünler Buluşması	ZAFER	1-TÜRKPATENT 2-TR33 Bölgesi Coğrafi İşaretili Ürün Tescil Sahibi Kurumlar 3-TR33 Bölgesi Ticaret ve Sanayi Odaları ile Ticaret Borsaları 4-Ulusal Market Yetkilileri	2022/1.Ç. 2022/4.Ç.	TR33 Bölgesi illerinde tescil ve başvuru sahibi kurumların davet edildiği bir organizasyon gerçekleştirilecektir. Bu organizasyona ilgili kurumlar çağrılacak ve TÜRKPATENT yetkilileri tarafından tescil süreci ve denetleme aşamaları ile ilgili bilgilendirme yapılacaktır. Ayrıca ulusal marketlerin pazarlama bölümleri davet edilerek üretilen ürünlerin bu marketlerde satışı için yapılması gerekenler üreticilere ve tescil sahibi kurumlara anlatılacaktır. Mümkün olması halinde 81 il ticaret ve sanayi odalarından ve borsalarından yetkililer de organizasyona davet edilecektir.
2	Avrupa Birliğinde TR33 Bölgesinden tescilli ürünlerin hayata geçirilmesi	TR33 Bölgesi Coğrafi İşaretili Ürün Tescil Sahibi Kurumlar	1-TR33 Bölgesi Ticaret ve Sanayi Odaları ile Ticaret Borsaları 2-ZAFER	2022/1.Ç. 2024/1.Ç.	Ülkede coğrafi işarete yönelik farkındalığın düşük olması, Avrupa Birliği gibi lokasyon olarak yakın ve coğrafi işaretili ürünlere yüksek ödeme yapmaya hazır tüketicilerin bulunması nedeniyle Bölge illerinin her birinden en az bir adet ürünün AB’de tescil edilmesi ile ilgili çalışmalar yapılacaktır. Konu ile ilgili olarak Ajans tarafından hem eğitim hem de danışmanlık hizmetleri sağlanacaktır.
3	TR33 Bölgesinde İlköğretim Öğrencilerine Yönelik Tanıtım Faaliyetleri	ZAFER	1-TR33 Bölgesi İl Milli Eğitim Müdürlükleri 2-TR33 Bölgesi Coğrafi İşaretili Ürün Tescil Sahibi Kurumlar	2023/1.Ç 2023/4.Ç	Gerçekleştirilen görüşmelerde tüketicilerde coğrafi işaretili ürünlere yönelik farkındalığın düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle çocuklarda Bölgeye özgü farkındalık yaratmak amacıyla okullarda coğrafi işaretili ürünlere yönelik tanıtım organizasyonları gerçekleştirilecektir.

3. Bileşen: Hakediş

Eylem No	Eylem / Öneri Adı	Eylemi / Öneriyi Gerçekleştirecek Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç Bitiş Tarihi	Açıklama
4	Ajans Sitesinde TR33 Bölgesinde Tescilli Ürünlerin Tanıtımına Yönelik Bölümün Hizmete Sunulması	ZAFER	1-TÜRKPATENT 2-TR33 Bölgesi Coğrafi İşaretili Ürün Tescil Sahibi Kurumlar	2023/1.Ç. Devam	Ajans internet sitesinde ilgili değerlerin fotoğraflarının ve özelliklerinin yer aldığı bir sayfa tasarlanarak hizmete sokulacaktır. Üç aylık olarak da yeni tescil edilen ürünlerle sayfa yenilenecek ve Ajans sosyal medya hesaplarında da yer verilecektir.
5	Bölgede faaliyet gösteren kadın kooperatiflerinin coğrafi işaretili ürünleri üretmesi ve işareti kullanması konusunda yönlendirilmesi	TR33 Bölgesi Ticaret İl Müdürlükleri	TR33 Bölgesi Kadın Kooperatifleri	2024/1.Ç. 2024/4.Ç	Kadınların istihdama katılımının artırılması için önem taşıyan ve kırsal bölgelerde daha da öne çıkan kooperatiflerin ürettikleri ürünlerde coğrafi işaretili olanları önceliklendirmesi konusunda bilgilendirme yapılacaktır.

4. Bileşen: Sürdürülebilirlik					
Eylem No	Eylem / Öneri Adı	Eylemi / Öneriyi Gerçekleştirecek Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç Bitiş Tarihi	Açıklama
1	Coğrafi işaretli ürünlere girdi sağlayan tarım ve hayvancılık ürünlerine yönelik desteklerin sürekli kılınması	TKDK	1-Coğrafi İşaret Tescil Belgesi Sahibi Kurumlar 2-TR33 Bölgesi İl Tarım ve Orman Müdürlükleri 3-TR33 Bölgesi Ticaret ve Sanayi Odaları ile Ticaret Borsaları 4-TR33 Bölgesi Ziraat Odaları 5-İlgili Ürün Üreticileri	2023/1.Ç Devam	TR33 Bölgesinde coğrafi işaret tescili almış olan zeytin, üzüm, vişne, kiraz gibi bitkisel ürünler ve kaymak, sucuk, pastırma gibi hayvansal ürünlerden üretilen gıdalar Bölge ticaretinde önemli ürünler olarak öne çıkmaktadır. Bu ürünlerin Bölgede üretiminin devamlılığının sağlanması, yıl boyu farklı pazarlarda satılabilmesi için saklanması ve pazarlanması gibi konularda desteklere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle TKDK tarafından ilgili konulara yönelik desteklerin devamlılığı önemlidir.

Zafer Kalkınma Ajansı

Cumhuriyet Mah. Öncü Sokak No:39
Merkez/Kütahya
2021

Kalkınma Ajansı Yayınları Bedelsizdir, Satılamaz.